

Мр Предраг Јашовић
Параћин
Ђорђе Петковић
Параћин

АКТИВНОСТ ШКОЛСКОГ НАДЗОРНИКА ЈОСИФА В. СТОЈАНОВИЋА НА РАЗМЕЂИ ВЕКОВА (1898–1902) У АРХИВСКИМ ДОКУМЕНТИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У БАЧИНИ

Апстракт Јосиф В. Стојановић, било као креатор, било као спроведбени чинилац, својим јавним ангажовањем задужио нас је да га не заборавимо. Стојановић је као један од двојице првих школских надзорника у Моравском округу оставио иза себе доста писаних трагова. У основној бачинској школи нађени су и овде презентирани документи о његовом четворогодишњем раду (1898–1902). Бачина, као значајно место у Темнићу, уз то и једно од највећих места у овом крају, објављивањем ових докумената учвршћује своје место као значајан културно-историјски топоним Србије.

Кључне речи: Основна школа Бачина, Јосиф В. Стојановић, школски надзорник, Моравски округ, Јагодина, Темнић.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. **Бачина** је село чији се атар простире на обронцима планине Јухор, на косама Благодина, а највећим својим делом у равници с леве и десне стране Каленићке реке. Са укупном површином од 2461 хектара ово село је највеће у општини Варварин, док је по броју становника (2824) на другом месту. У питању је врло старо насеље, а први помен је из хрисовуље деспота Стефана Лазаревића манастиру Хиландару, писаној у Јагод(и)ни јуна 1411. године (Б дчине).¹ Све до 1840. године у овом селу је било седиште капетаније–среза Темнићског, од када је у Варварину. Овај срез је припадао нахији–окружју Јагодинском, потом Моравском (Ћуприја) да би се 1945. године усталио у округу Крушевачком (сада: општина Варварин, Расински округ).² Између два рата помиње се као варошица.³

Приватну основну школу има од 1820. године.⁴ Колико је дуго она радила, не зна се, али се зна да је средином двадесетих година, око 1826. године, у њој учио и Милован Спасић⁵, познати

¹ Топлица Симић, *Варварин*, монографија општине, Варварин 1995, 190.

² Исто, 192, 90.

³ Исто, 192; *Темнићски зборник*, нова серија, књига прва, Београд–Параћин 2007, 21–22.

⁴ „Пошто није било никаквог државног старања о школству, било је и то препуштено родитељима да се сналазе по свом нахођењу. Тиме се може објаснити отварање приватне основне школе у Бачини 1820. године са 5 ученика и приватним учитељем Димитријем Стефановићем. Да је та приватна школа у Бачини заиста постојала те школске 1920/21. године потврђују 7 писама, која је учитељ Стефановић писао Вуку Караџићу, кнезу Милошу и његовим сарадницима током 1821. године, а сада се налазе у Државној архиви.“ (Љубивоје Бајић, *Сто седамдесет година школства варваринске општине 1820–1990*, Варварин 1990, 27.)

⁵ Према подацима из: Бративоје Марковић, *Левач питомина Србије*, Рековац 1998, 137–138, школовао се у Рековцу, Јагодини, Сремским Карловцима, Пожуну, Халеу и Берлину, где је 1844. положио испит и добио диплому доктора филозофије. Од 13. априла 1844. био је званичник Попечитељства просвете, где је поред осталог, средио библиотеку. Један је од оснивача Београдског училишта и његов књижничар. Године 1845. постављен је за главног управитеља основних школа и члана Одбора просвешченија. Био је секретар (1857) и начелник (1858) у Попечитељству. Биран је за члана Депутације Главног школског фонда (1858) чији је председник од 1861. године. Док је радио на питањима просвете утицао је на доношење многих закона из области просвећивања, нарочито оних који се односе на основне школе, као и на сређивању прилика у основним школама, почев од плата учитеља до побољшавања услова за рад школа, уводећи обавезан прирез за школске установе и основао посебан Школски фонд (1853), у чијем раду је учествовао 13. година. Предлагао је оснивање учитељске школе, јер је сматрао да богослови нису довољно оспособљени за обављање учитељског позива. При обиласки школа организовао је и држао предавања за учитеље. Од 1864. до 1869. је на дужности начелника Одељења Министарства финансија, када је основао и Друштво за пољску привреду (1869), чији је председник био 13 година. Покренуо је и 6 година уређивао лист „Тежак“. Објавио је више књига из области педагогије. Био је члан Друштва српске словесности (1845), односно Српског ученог друштва (1864). Од 1877.

педагошки радник Србије XIX века, пореклом из Рековца.⁶ Ње нема у попису школа 1832. у „Забавнику“ Димитрија Давидовића за 1833. годину (из Темнића је забележена Јасика)⁷, нити је има 1835/36. године у извештају Петра Радовановића⁸, директора „свију школа у Србији“.⁹ Школа у Бачини се помиње и као прва државна основна школа у Темнићу од 1842. године, о којој је водила бригу општина, а похађала су је, поред бачинске, и деца ових села: Обреж, Секурич, Избеница, Орашје, Церница, Залоговац, Тољевац, Поточац, Карановац, Мареново, Пајковац и Крчин.¹⁰ У даљим извештајима и литератури, континуирано је има.¹¹

2. А. Школски надзор у основним школама Кнежевине Србије, не рачунајући предходни управни надзор Министарства просвете, почео је крајем школске 1835/36. године, када је 3. марта 1836. године установљено звање „директора свију школа у Србији“ и за првог директора био постављен већ поменути Петар Радовановић.¹² Године 1857. извршена је „централизација надзора над школама установљавањем 4 секретара при самом Министарству који су вршили преглед нижих и виших школа“.¹³ Тако је вршен школски надзор до 21. III 1881. године, када је донет Закон о надзирању школа: „Њиме се прописује да се на крају сваке школске године врши обавезан надзор да би се констатовао и оценио успех наставника. У основним школама њега обављају професори учитељске и средњих школа, а у средњим професори велике школе и други стручњаци, које одређује Министар по предлогу Главног просветног савета. Учители се одмах по извршеном надзору оцењују бројчаним оценама од 1–5.“¹⁴ Следеће године је Законом о основним школама, овај надзор прецизиран: „Он је двојак: општи–ради поуке и рада у току године, и посебан–ради оцена успеха у раду на крају године. Општи се врши преко управитеља, школских одбора и референата за основну наставу који се установљавају при Министарству. Посебан, пак врше лица која одреди министар, углавном из редова професора учитељске и средњих школа.“¹⁵ Тим законом је било предвиђено и постављање управитеља у свим оним школама у којима је било најмање два одељења и два учитеља. Бачинска и варваринска основна школа прве су добиле управитеље. О управитељу бачинске школе из 1884. године школски надзорник Јанићије Поповић у свом извештају Министарству написао је и ово:

„У Бачини је управитељ човек стар и који не разуме, колико би требало, ни посао у својим разредима (I и II), то ли да зна шта све треба школи. Уз то је још и пргав и по мало дурљив, те слабо воле с њиме да раде који су за то позвани законом. Зато се тамошња школа не понавља књигама и другим потребама, па биће и да се одборске седнице по који пут не држе због пргавости управитељевог. Срећан је само што има колегу човека способна и веома добра срца те се с њиме слаже и поштујући његову старост трпи све недопустивости старачке, слуша га и помаже му у раду, па се у предавању није рамало. Садашњи управитељ бачинске школе није дакле највише са неспособности своје за управитеља, ма да је иначе веома поштена душа и радник, који хоће да цркне од рада и ако никад не види вајде од њега.“¹⁶

Приликом прегледа рада школа, школски надзорници су поклањали посебну пажњу опремљености школских књижница. Из извештаја о бројном стању књижног фонда у школским

године члан је Државног савета. Добитник је бројних признања и одликовања. Умро је у Београду 1908. године. (Неки подаци узети су и из: Раде Милосвљевић, *Јагодински биографски лексикон*, Јагодина 2006, 168.)

⁶ На Спасићево школовање у Бачини скренуо је пажњу г-дин Нинослав Станојловић, професор историје, на 5. Дану др Драгића М. Јоксимовића у Бачини, 18. јула 2006. године.

⁷ Срећко Ћунковић, *Школство и просвета у Србији у XIX веку*, Педагошки музеј, Београд 1971, 20.

⁸ Опширнија биографија Петра Радовановића може се наћи у: Владимир Грујић, *Основношколско образовање и васпитање у Србији до стицања државне независности*, Споменик СХХХIII, Одељење друштвених наука, Београд 1994, 21–22

⁹ „Може се претпоставити да те школске године приватна основна школа у Бачини није радила или из неких непознатих разлога није обављен њен преглед.“ (Љубивоје Бајић, исто, 30); Срећко Ћунковић, исто, 23; Радоје Симић, *Основне школе у Јасици, Кукљину и Шанцу*, у: *Школе у крушевачком крају у Кнежевини и Краљевини Србији*, Зборник радова Крушевац 2001, 182. Подаци о школи у Белој Цркви (Варварину), о чему у литератури има помена, вероватно нису тачни.

¹⁰ Љубивоје Бајић, исто, 31–32.

¹¹ Срећко Ћунковић, исто, 36, 47... 150; Владимир Грујић, исто, 58...

¹² Љубивоје Бајић, исто, 54.

¹³ Срећко Ћунковић, исто, 132.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Исто, 134.

¹⁶ АС–Министарство просвете–ХХХIII–31–1884. (Цитирано према: Љубивоје Бајић, исто, 55.)

књижницама у округу јагодинском, сазнајемо да је Основна школа у Бачини имала школске 1883/84. године у својој књижници 77 књига.¹⁷

2. Б. **Заоштрени политички односи** у Краљевини Србији, који ће резултирати променом династије 1903. године, одражавали су се и на школство:

„Приступа се једној комплетној реорганизацији са циљем да се више образовање резервише за децу богатијих варошких слојева од којих би се створило чиновништво конзервативних погледа, а да се деца из сеоских и сиромашних средина (које су биле привржене радикалној странци) оријентишу на ниже облике школовња и припремају за основно учешће у привредном и грађанском животу.”¹⁸

У том смислу је донет 26. VII 1898. године Закон о народним школама који у односу на предходно важећи Закон о основним школама из 1882. године, има низ измена. Како се ради о Закону који је донет и примењиван у времену на које се овај рад односи и у чијем светлу приложена документа треба тумачити, задржаћемо се на неколико његових значајних карактеристика:

Под народним школама подразумева се систем школа које се деле на ниже и више. Ниже народне школе су забавишта и основне, а више грађанске (односно продужне) и девојачке. Забавишта, која се сад први пут уводе, имају задатак „да забавом поучавају и васпитавају децу, мушку и женску, у узрасту од навршене 5–7 године и да их припремају за основну школу.” Похађање је необавезно, мада министар може прописати и обавезу у појединим случајевима. Основна школа се поново своди на четири године и као таква је обавезна за све: „Свако мушко и женско дете, које живи у Србији, дужно је да сврши основну школу.” Међутим, пошто је критеријум за оснивање школа најмање 50 дорасле деце (уместо 30 по ранијем закону), то се могућност реализације ове обавезе практично смањила. Једном уписана деца морају школу уредно похађати и у том погледу казнене мере за родитеље су пооштрене. Женска деца уче заједно са мушком децом само ако у месту нема засебне женске школе. Успех у настави се оцењује двомесечно, а на крају године се одржавају испити. За ученике који заврше основну школу и не иду у неку средњу школу, оснивају се грађанске школе са трајањем од 3 године, чији је задатак „да у својих ученика ојачају и прошире основно образовање и васпитање и да их припремају за привредни грађански живот.” Деле се на градске и сеоске, у првима преовлађује занатско-трговински програм образовања, а код других образовање у вези са пољопривредом. Уколико нема могућности за оснивање грађанске школе, могуће је отворати продужну школу у трајању од највише две године, а њен задатак би био, како је то било и по претходном закону, да „обнављањем очува и допуни у ученика писменост и знање стечено у основној школи”, а „према месним приликама и потребама може давати и стручне поуке из појединих грана пољске привреде и ручног рада.” Радно време за ове школе одређује се према могућностима, а да им се придаје и нешто већи значај, у односу на предходни закон види се по чињеници што се за рад у продужној школи може поставити и засебан учитељ. Пошто се за ученике оснивају грађанске школе, за ученице се оснивају девојачке школе у трајању од 3 године (предвиђене још од 1896. године), а њихов је задатак „да прошире основно образовање и васпитање девојчица и да их унапреде у женском раду и домаћем газдинству.” Могу бити са или без интерната.

Због овако организованих–разуђених облика народних школа, извршена је извесна диференцијација наставног кадра који ће у њима радити. За забавишта се предвиђају *забавиље*, које морају имати најмање девојчку школу и курс за *забавиље*. У основној школи могу радити само они који су завршили учитељску односно вишу женску школу (изузетно и са средњом школом). Постоје и две искључујуће одредбе: почетници морају имати две године бесплатне приправничке службе; учитељицама је одређена нижа плата од учитеља, а нису могле остати у служби ако би се удале за неучитеља. За грађанске и девојачке школе се предвиђају тзв. виши учитељи и учитељице: они би се регистровани из редова учитеља са најмање 10 година службе или професорских приправника, који би положили виши учитељски испит. Издржавање забавиља и учитеља је скинуто са државног буџета и пребачено на округе, с тим што је рок за добијање периодских повишица повећан од четири на пет година.

2. В. Извршена је **реорганизација надзора** у смислу одређене децентрализације и завођења сталне стручне службе:

–Непосредну управу и надзор у народним школама врше школски управитељи.

–За стручни надзор у народним школама установљавају се по окрузима **окружни школски надзорници**, који треба да буду из редова професора или из редова виших учитеља и учитеља са

¹⁷ Исто, 56.

¹⁸ Срећко Ћунковић, исто, 138.

одређеним бројем година службе и успехом у раду. Поред старања о свим питањима школства на свом подручју, они су дужни да бар три пута у једној школској години прегледају све школе и да приликом последњег прегледа крајем године оцене рад и успех. „Замисао је била добра, али услед недостатка стручних лица као и политичких потреба, овај је надзор био мање инструктиван, а више административног и политичког карактера.¹⁹ Највиши стручни надзор над народним школама врши главни надзорник (рефернт за основну наставу) у Министарству. „Практична примена надзора и све одредбе закона ишле су у ствари на то да врше што већи притисак на учитеље и ограниче их у правима. Казне над њима су могли да изричу управитељи, надзорници и министар. Питање сталности (за што су се учитељи борили) не само да није било регулисно, него се њихов положај чак погоршао могућношћу да буду отпуштени из службе без обзира на године службе.²⁰

–С обзиром на овако установљени надзор по стручној линији, компетенције школских одбора су остале чисто материјалне природе. Као новина установљавају се и окружни школски одбори који воде општу бригу о материјално-финансијским проблемима свих народних школа на територији округа. У њихов састав улазе: окружни начелник, окружни школски надзорник, окружни лекар, окружни инежињер и по један представник из сваког среза.²¹

2. Г. Пошто су напред анализираним законом само назначени предмети који ће се учити у појединим врстама народних школа, приступило се изради нових наставних планова и програма за поједине врсте народних школа. Тако је 20. IX 1899. године донет наставни план и програм за основне школе²²:

р. б.	предмети	I	II	III	IV	свега
1.	Наука хришћанска	2	2	2	2	8
2.	Српски језик са словенским читањем	8	8	6	6	28
3.	Земљопис са српском историјом	-	-	3	4	7
4.	Рачуница с геометријским облицима	4	4	4	4	16
5.	Познавање природе са пољ. / Поука за домаћице	-	-	3	3	6
6.	Цртање и лепо писање	2	2	2	2	8
7.	Ручни рад	2	2	2	2	8
8.	Певање	2	2	2	2	8
9.	Гимнастика и дечије игре	2	2	2	2	8

Основне тенденције које се могу уочити из овога су следеће:

–Ишло се на потпуно изједначење мушких и женских школа што се тиче наставних предмета и броја недељних часова, с тим што су неопходне разлике долазиле до изражаја у програму.

–Настојало се да се смањи број предмета, што се формално постигло сажимањем блиских у један, па је тако укупан број предмета сведен на 9.

–Хтело се да настава буде што практичнија, па је у том смислу извршена знатна редукација тзв. интелектуалне грађе, а уместо тога су уведене пољопривредне поуке, односно поуке за домаћице, а и, по први пут, ручни рад за мушку децу.

Поред овога, одустало се од прописивања распореда часова. Уместо тога, препоручено је, уз давање потребних упутстава, да сваки наставник на основу програма саставља годишњи план лекција који ће на најцелисходнији начин обухватити обраду целокупног градива.²³

¹⁹ Исто, 139.

²⁰ Исто.

²¹ За предходна два поглавља коришћен је Закон о народним школама од 26. јула 1898. у: *Учитељски зборник*, приредио и уредио Станиша С. Станишић, Београд 1899, 13–39; Срећко Ћунковић, исто, 138–139.

²² Видети опширније: *Просветни гласник* из 1899, 613–622.

²³ Срећко Ћунковић, исто, 140.

3. **Јосиф В. Стојановић**²⁴ је за сталног школског надзорника народних школа срезова Беличког, Левачког и Темнишког, тада у Моравском округу (Ћуприја), са седиштем у Јагодина, дошао 23. септембра 1898. године.²⁵ Његове колеге за други део округа (срезови параћински, деспотовачки и ресавски) били су Драгутин Антић (1898/99), Коста Николић (1899/1900) и Павле М. Љотић (1900/01). Они са њим били и референти Окружног школског одбора, о чијем раду је Стојановић оставио извештајну белешку, из које доносимо основне податке:

–Округ Моравски подељен је на два школска округа, али са једним Окружним школским одбором, који се по закону стара о уређењу свих народних школа у целом округу моравском. На челу одбора су окружни начелници, тако да су му до 1901. године председавали: Ђорђе Петровић, Алекса Стевановић, Божо Маршићанин и Борисав Алексић. У време подношења извештаја чланови овог органа су још и: Јосиф Видановић, окружни физикус; Настас Поповић, окружни виши инжињер; Станоје Јовановић, свештеник и намесник, изасланик среза ресавског; Василије Поповић, свештеник, изасланик среза левачког; Сава Тодоровић, трговац, изасланик среза беличког; Дина Микић, трговац, изасланик среза параћинског; Миловоје Сврзић, земљорадник, изасланик среза темнишког и Павле Стојковић, изасланик из среза деспотовачког. Деловођа одбора је био Стеван Младеновић, управитељ основне школе у Ћуприји. Овај одбор је у времену 1898–1901. имао седам састанака и на својим седницама углавном решавао ове послове: саставио је окружни школски буџет за три школске године; извршио је преглед школских рачуна за 1898. и 1899. годину; у почетку сваке школске године одобравао је буџете појединих школа; решавао је о уређењу школских општина у округу, по предлозима школских надзорника и молбама појединих места; решавао је да се одличним наставницима издаје награда за рад у продужним школама; својим одлукама утицао је, да се нове школске зграде подижу, да се садашње неподесне школске зграде преправљају и проширавају; решено је да месни школски одбори наставницима својих школа одређују пристојну помоћ за одлазак и повратак на већа, као и за време бављења њиховог на учитељским и управитељским већима, решено је да свака школа поступно по могућству набави кошнице за пчеланик у школској башти.²⁶

Стојановић се осврнуо и на рад осталих надзорних чинилаца, када су његови срезови у питању. Истакнут је напредак у раду **месних школских одбора**, а о раду среских и окружних лекара је забележио: „Захваљујући њиховоме заузимљивом раду успели смо да сви здрави ђаци походе школу и да се појава заразних болести брзо отклања. Они су и на учитељским већима и у свакој прилици учитељству пружали потребна упутства за извршавање захтева школске хигијене. У нашем крају је школски рад само у неким местима обустављан због шарлаха, богиња и дифтерије, па и тај је прекид трајао кратко време. Тада су лекари својски радили, да спасавају школску омладину од болести и смрти.²⁷ За полицијске власти се каже да су се као извршне прилично трудиле да, поред осталих својих послова извршавају и наредбе школских власти, уз опаску да кад би сви полицијски и

²⁴ Стојановић В. Јосиф председник општине (Параћин, 1865–Јагодина, 17. марта 1929). Професор Учитељске школе Јагодина за хришћанску наставу, руски језик, грађанска права и дужности, њен директор 1920–21. и 1923–25; у међувремену управник учитељке школе у Вршцу. Председник општине Јагодина 1918. школски надзорник и педагошки писац; објавио књигу *Наука о хришћанском моралу*. Његова супруга Драга била је добротвор. (Раде Милосављевић, исто, 176.) Пре изласка из штампе предходно цитиране књиге, у припреми своје књиге *Параћин и околина I*, сазнао сам од професора Нинослава Станојловића да је Јосиф Стојановић родом из Параћина. Намеравао сам да његову беседу *Васпитање у старих хришћана*, коју је одржао као професор Ниже параћинске гимназије 1898. године уврстим у своју књигу. Своје истраживање изнео сам у белешци: „У *Протоколу рођених цркве параћинске од 25. фебруара 1862 до 20. јануара 1866*. (Црква Светог апостола и евангелисте Марка), под необележеном нумером на страни 83, нашао сам следеће податке: Јосиф је рођен лета 1864, месеца јануара, дана 17. (по старом календару); отац Вељко Стојановић, ужар, мати Рада, житељи параћински; кума је била Маца, кћи почившег Петка Петковића, казанције из Параћина, а свештеник Панта Поповић. / У Библиотеци „Др Вићентије Ракић“ пронашао сам да има преко 40 наслова књига Јосифа В. Стојановића, које се сада чувају у НБС (њихова библиографија књига до 1970), међу којим су и ови: *Историја српске цркве* (више уџбеника); *Историја хришћанске цркве* (више уџбеника); *Историја школске дисциплине*, *Методика школске дисциплине*, *Мисли о уређењу народних школа у Србији*, *Наука о хришћанском моралу*, *О утицају домаће дисциплине*, *Поуке и примери за хришћанску науку*, *Преображај Београдске богословије*, *Прилози о народним школама у Белици, Левчу и Темнићу*, *Религијска настава у средњим и стручним школама...*“

²⁵ Јосиф В. Стојановић, *Извештај о народним школама у Белици, Левчу и Темнићу на завршетку XIX века*, у: *Прилози народним школама у Белици, Левчу и Темнићу на завршетку XIX века*, уредио Јосиф В. Стојановић, надзорник народних школа, Београд 1901, 220.

²⁶ Исто, 220–221.

²⁷ Исто, 222.

порески чиновници своју дужност схватали онако као што им њихов министар у својим расписима лепо наређује, онда би несумњив „обим административног школског надзора био знатно смањен у корист инструктивног.“²⁸

У Стојановићевом извештају указује се на напредак у финансирању народних школа: „У подручју ми било је доста општинских председника и општинских благајника који су неуредном предајом школскога приреза ометали школин напредак. Мали је број школа у нас, које на име издржавања приме од своје политичке општине сав прирез по одређеном буџету. Школске касе у овоме крају пре сталнога надзора нису биле одвојене од општинских, а сада су све уређене по Закону о народним школама. Раније су биле веома ретке школе, које су од својих општина добијале све потребе, а сада је број неуредних школских општина знатно смањен. Овим не тврдимо, да је стање школских касе у свим местима као што треба. У подручју ми их сада има приличан број школа које невољишу и оскудевају у многим потребама.“²⁹

На крају свог извештаја Стојановић се осврнуо, додуше са доста уопштетних оцена, и на рад учитеља и ђака, а ми овде доносимо по једну краћу опаску:

„Учитељство је сразмерно много урадило за кратко време, али је то мало, кад се у рачун узму све потребе школскога и народнога живота. Оно мора свом снагом у XX веку запети, да потпуније изврши своју дужност на пољу народнога просвећивања.“³⁰

„Па и о раду и о успеху наших **ђака** не можемо исказати правилан суд, ако пре оцењивања не узмемо у обзир све тешкоће, које њима сметају, да дођу до правога успеха. Овде морамо споменути да би и они били бољи, кад не би живели у сиромашним инокосним кућама; кад би сви ђаци од куће добијали добру одећу, обућу, храну; кад би од родитеља у време добијали све школске потребе; кад би и у кући и на улици увек посматрали добре примере. Али, кад све то деца немају, онда се од њих не може захтевати све што би требало да постигну.“³¹

Назорник Стојановић је најконкретнији и за нас најинтересантнији, када набраја резултате свога трогодишњег рада, оно што је постигнуто у сарадњи свих чинилаца:

„Многе школске зграде беху рабатне, празне, без намештаја и без учила. Тада су готово пре личиле на карауле но на какву домаћинску кућу. У многим местима на школском имању сем школске зграде не беше споредних зграда, које су тако исто потребне и школи и наставницима, као што су потребне добрим домаћинима. Школе беху задужене сиромашне. До сада је, у том погледу прилично постигнуто у многим местима.

Успео сам преко управитеља и школских одбора, да се куповином и поклоном прошире школска дворишта и баште у овим местима: у Врановцу, Јовцу, Ланишту, Лоћици, Праћини, Маскару, Залоговцу, Опарићу, Превешти, Рилцу, Поточцу и Белици. У исто је време постигнуто и то, да се у Врановцу и у Избеници подигну нове школске зграде. У току прве две школске године утицао сам, те су у подручју ми отворене нове школе и то: у Бунару, Главинцима, Избеници, Драгоцвету и Деоници. Уз то је отворено и шест нових одељења.

Прилоком првога прегледа школа у првој школској години нашао сам мали број уредних ђака у разредима. Беше потребно да се војска прикупи. Тај посао једва постигосмо у току прве школске године помоћу чл. 19. и 20. Закона о народним школама.³² У тој години по чл. 21. истог закона³³ пречистисмо и рачуне са свима ђацима, које не могосмо у школу да доведемо. Тај је посао знатно

²⁸ Исто, 223.

²⁹ Исто, 222.

³⁰ Исто, 225.

³¹ Исто, 225–226.

³² Члан 19: Свако дете које буде уписано у основну школу мора је уредно походити. / као оправдање за недолазак служиће болест или други важни узроци, који се морају доставити учитељу, а он цени, је ли изостанак оправдан или није. Изостанци се бележе један пре а један после подне. / Свако пола дана сматра се као један изостанак. Члан 20: За неуредно похађање школе родитељи и старатељи ученички биће кажњени: за првих 10 неоправданих изостанака опоменом, а за даље казниће се новчаном казном, у корист школске касе, и то по 0.20 динара за сваки неоправдани изостанак. / Ове казне изриче месни школски одбор, а извршује председник или његов заступник, ако не наплати казну у року од 30 дана, платиће је сам. / Ова одредба вреди и за државна забавишта. Дужност и одговорност старалаца и родитеља простира се и на све оне који узимају децу у службу. / У случају, да се новчана казна не може наплатити, замениће се затвором, рачунајући 2 динара за дан затвора. Дан затвора рачуна се у 24 часа.

³³ Члан 21: Из школе се ученици могу исписати: / а) због болести и слабости без наде на оздрављење; / б) због болести које би биле опасне по друге ученике—обоје по беспалтном уверењу среског или општинског лекара; / в) због крајње инокоштине и сиромаштине; / г) због престарелости ако мушкарац пређе петнаесту а девојчица тринаесту годину.

олакшао и рад учитељства. Дотле се учитељство није могло с вољом предавати послу и због тога, што у разреду беше мало уредних ђака, који свакога дана прате предавача.

У току школске године походио сам све школе по три пута, а неке по потреби и више пута.

Уколико сам у току две школске године успео да у подручју ми многе школе доведем у ред тако, да се у њима врши тачна, кратка и брза администарација; да све школе буду у време снабдевене оним потребама без којих се не може ни замислити школски рад, у толико сам у почетку ове треће школске године могао више скренути пажњу на то, да више надзиравам остале школе у којима још није постигнуто економно спољашње уређење. Поред тога посла старао сам се да продужим рад и у погледу главнога ми задатка, а то је да утичем, да се у свима школама постигне унутрашње уређење, које се састоји у правилном извршавању посредног и непосредног васпитања, како школског, тако и домаћег, црквеног, друштвеног и националног. Мој надзор у погледу извршавања поверене ми задаће био је у првој школској години прилично благ с тога, што у почетку нисам ни могао сву строгост закона примењивати без претходног познавања свих чињеница, од којих зависи не само напредак школског рада, већ и напредак целокупног народног просвећивања у подручју ми. Неминовно је да у овој трећој години школској морам надзорничку дужност као познавалац потпуније примењивати.³⁴

Напред констатовано треба читаоцима да представља олакшицу како би објективније сагледали укупну активност школског надзорника Јосифа В. Стојановића, да упореде приложена документа, његове дописе Основној школи у Бачини, са његовим анализама, из перспективе садашњег времена.

4. А. Грађа, из које су **издвојени документи за ову презентацију**, нађена је у расутом стању (у буквалном смислу те речи), у вишеметарској гомили са другим старим папиром (новинама, старим књигама, исписаним школским свескама, пошто је, све што је било у некој могућој функцији узето), у једној плевњи у селу Бачини, у коју је десетак година раније пренета, да би се помоћна зграда (казаница) срушила и на том месту подигао нови објекат. По смрти власника Чедомира Јовановића, учитеља, школског надзорника, директора основних школа у Крушевцу (све пре првог и између два светска рата), дуже времена није могао да се реши имовинско-правни однос, пошто су наследници били у Сједињеним Америчким Државама. Казаница је била у дужем периоду времена после Другог светског рата под кључем али руинирана, тако да су документи били изложени влази и глодарима. Од више мештана сам слушао причу о томе да су као деца улазили кроз прозор, у потрази за чистом хартијом, али и за хартијом коју су давали дућанцијама за прављење фишека. На новој локацији (у плевњи), она је била заштићена од влаге, али не и од глодара. Имали смо прилике да се лично уверимо у њихову активност, пошто смо видели на десетине легала од огризина хартије, код којих се често разазнавало канцелариско лила мастило, што је значило да су у питању уништени разни документи из друге половине XIX и с почетка XX века. Најстарији у целини очуван докуменат је школски дневник из 1865. године, а најновији, када је ова школа у питању, наредба аустријских власти–среске команде из 1916. године о томе како ће школа радити под окупацијом. Део грађе која се односи на школство у Крушевцу предат је Историјском архиву у Крушевцу.

Ово је први озбиљнији прилог о тој грађи. Определили смо се за презентацију докумената који се односе на активност школског надзорника Јосифа В. Стојановића из више разлога:

–Веома добро је очувана лепа колекција од шездесетак докумената, чије је извориште школски надзорник за срезове Белицу, Левач и Темнић, округа Моравског, са седиштем у Ћуприји. Седиште овог школског надзорника је било у Јагодини.

–Ради се о образованој и агилној личности школског надзорника, који је ову дужност обављао у првим годинама од увођења ове функције у просветни систем Краљевине Србије.

–Поменути надзорник је 1901. године објавио књигу³⁵ у којој оцењује своју активност и активност својих колега на остваривању функције школског надзорника, тако да нам је олакшао да сагледамо и презентирамо ову грађу. Књига о којој је реч у својим корицама има и радове више ондашњих учитеља, међу којима су и знаменити Тодор Бушетић и Станоје Мијатовић, учитељи из Пољне.

³⁴ Јосиф В. Стојановић, исто, 227–229.

³⁵ Пропустили смо да напред поменемо један куриозитет. На то нас је подстакао наставак серије о убиству Краља Александра Обреновића и Краљице Драге. Примерак књиге Јосифа В. Стојановића чију смо копију ми користили, нашли смо у Народној библиотеци Србије, а пре тога је била у дворској библиотеци, јер садржи лепим рукописом исписану следећу посвету: „Његовом Величанству Краљу Србије Александру I у најдубљој поданичкој верности и оданости честита дан рођења Њеног Величанства Краљице Драгиње понизни Јосиф В. Стојановић, надзорник народних школа 11. септембра 1901. у Јагодини.“ О раду овог школског надзорника, погледати и: *Извештаји школског надзорника округа Јагодинског у: Др Бранко Перуничкић: Град Светозарево 1806–1915*, Светозарево, СИЗ Светозарцево, Историјски архив Светозарево, Београд, 1975, 450–462.

–Не занемарујемо чињенице да је Јосиф В. Стојановић рођен у Параћину, да је био професор Ниже параћинске гимназије, са које дужности је и дошао на дужност школског надзорника у Јагодина, где је успешно наставио свој педагошки рад, афирмишући се и у јавном животу, што значи да постоји интерес да се његово дело не заборави.

4. Б. У прилогу дајемо све акте које смо нашли у поменутој архиви, а да их је послао школски надзорник Јосиф В. Стојановић из Јагодине. Постоје само **три изузетка**:

–У првом случају, реч је о акту бр. 166 од 22. јануара 1900. године, којим се реагује на допис директора бачинске основне школе бр. 21. од 19. I 1900. којим се надзорник обавештава о стању Ђачког фонда. Како је у тој целини о истом питању више докумената, оценили смо да га треба презентирати другом прилоком.

–У другом случају, реч је о потпису Јосифа В. Стојановића, као члана Комисије Окружног школског одбора која је оцењивала Дневник касе Основне школе у Бачини. Та белешка биће презентирана кад и Дневник касе.

– У трећем случају, реч је о оштећеном документу. Прва половина акта је уништена. Допис је вероватно био упућен Месном школском одбору у Бачини, а тражи се утицај на родитеље да се боље старају о својој деци, јер се у њему каже „... видео сам како су људи лепо надевени, а децу сам у њиховој школи затекао као босу и поцепану. То је доиста ружна појава.

Знам да су се учитељи у опште, васпитавајући своје ђаке, утицали и на ђачке родитеље, да буду марљивији према својој деци.

Добро би било да председник у споразуму са учитељима и члановима школског одбора на састанку родитељском и као месна власт нарочито препоручи родитељима да већу пажњу обраћају на своју децу, да сву бригу о васпитању деце не сваљују само на школу и учитеље, већ и сами да ураде све што треба за напредовање деце. Препоручите грађанству да свако сматра као своју дужност, да увек децу поучи, кад види да она неупутно раде и говоре. На збору би могао и управитељ школе рећи коју пригодну реч.

Само сложним радом моћи ћемо могућно постићи, да нам ђаци буду у сваком погледу напредни.–Управитељу препоручујем да ме нарочитим актом извести о свему што будете предузимали у томе.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

4. В. **Најстарији докуменат** из нашег прилога је под бр. 50 од 16. октобра 1898. године, а **најновији** под бр 976 од 3. јуна 1902. године. То што многих докумената по бројевима у континуитету нема, не значи да су они уништени у Бачини, могући су и други разлози за то: да носе бројке приспели документи, као и докумената који су послати некој другој школи. Сви прилози су дати без икаквих интервенција, и то према редоследу како су заведени код школског надзорника. Ако се на истом папиру нашло више аката, односно још који акт или у његовом прилогу, и они су као један прилог третирани, с тим што је само основни докуменат, онај с потписом школског надзорника или послат по његовом налогу презентира *италиком*, док су остали писани обичним словима. Према штампилу школског надзорника, тамо где је коришћен, поступали смо тако као да је исписан руком, пошто је на већини докумената тако и писан. Део докумената је писан лила или црним мастилом, део је умножаван (копиран). Неколико докумената пристиглих из Министарства надзорник је спровео школи уз своју белешку на самом акту, те смо и њих укључили у овај прилог. Документи су углавном писани на чистим папирима (без квадратића), на полутабацима, уз само неколико изузетака.

Уместо закључка

Ако се изложено посматра у целини, укључујући и оно што као прилог следи (документи), добија се занимљива слика о стању просвете на размеђи између XIX и XX века у срезу Темнићском али и шире. Употпуњено је сазнање о једној значајној школи, Основној школи у Бачини, али и о једној знаменитој и заслужној личности из наше новије историје, школском надзорнику Јосифу В. Стојановићу.³⁶

³⁶ Прилика је да се, на крају, захвалимо Марији и Драгом Јовановићу из Бачине, захваљујући чијој љубазности смо и дошли до ових докумената, односно који су омогућили њихову јавну презентацију, уз нашу обавезу да нагласимо да се ради о документима учитеља Чедо Јовановића из Бачине.

Прилог 1.

Надзорник Народних Школа

Бр. 50

16 Октобра 1898 год.

Јагодина

Управитељу Основне школе у Бачини

Саопштите председнику школског одбора да по Закону о народним школама изврши избор чланова и благајника школског одбора, ако то до сада није учинио. Нека одбор састави школски буџет за 1899 годину на ми га најдаље до краја овог месеца пошаљите. Пазите да се у његовом буџету све школске потребе именују, јер ће се од сада школски прирез уредније наплаћивати. Школска каса мора бити одвојена од општинске, а председник не може бити школски благајник.

Вама и наставницима те школе препоручујем да своје дужности у свему примерно вршите по закону о народним школама. Радоваћу се, ако поверену Вам школу у свако доба затекнем у исправном стању.

Препоручујем председнику да по могућству исплаћује наставницима станарину коју до сада није исплатио.

Надзорник нар. школа

Ј Стојановић

Прилог 2.

(Поништена таксена марка)

Господину Надзорнику Народних Школа Јагодина

Мој ђак Драгољуб Р. Миладиновић ученик II разреда Основне Бачинске школе пре једну годину дана напустио је Школу зато што има својих 16 година Старости и на опомену Школског одбора ја сам га упутио у Школу.

У току овога изостанка школски одбор без мене саслушао и опоменуо да ми ђак школу понови казнио ме са 6 динара.

По Закону без пресуде и саслушавања законске последице су, Суд ову Суму оће да ми наплати егзекутивним путем у Корист Школске касе:

Како мој ђак сада способан Школу редовно (нечитко) Понизно молим г. надзорника да изволе ову наплату казне обуставити како не би суд из Бачине продао најнужније покућанство а за ђака који учи већ седам година Школу.

Таксу 050 дин полажем

21. децембра 1898 г. Х Радисав Миладиновић

Бачина тежак из Бачине

Грб

Школски надзорник

Среза

Беличког, Левачког и Темничког

Бр 435

22–XII–1898 год.

Јагодина.

Грб

Школски надзорник

Среза

Беличког, Левачког и Темничког

Бр 161
28-I-1899 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске.

Зашто ми подносите податке за испис, кад Драгомир сада походи школу по изјави родитељовој? Докле ћу Вас опомињати да пажљивије вршите управитељску дужност? Знајте да ћу Вас у поновљеном случају казнити за немарљивост.

*Школски надзорник
Ј Стојановић*

Примљено 29-XII-1898
бр 158

Актом окружног школског надзорника за податке и одборско мишљење о испису именованог ученика из школе.

Г. Надзорнику народ. Школа

У повратку овога акта учтиво подносим потребне податке са наплаћеном таксом у 2 дин таксених марака, за испис напред именованог ученика из школе.

20- I-1899. г.

У Бачини. Врши дужност управ.

. Мар. Н. Бабић

Учит. III и IV раз

Прилог 3.

Грб

Школски надзорник

Среза

Беличког, Левачког и Темнићког

Бр. 73

23. децембар 1898. год

Јагодина.

Одбору школе бачинске

Школски одбор округа моравског у својој седници од 4^о ов. мес. одобрио је буџет те школе за 1899 годину с тим да се за осветлење школе дода од пет на двадесет и пет динара, да се (нечитко) за препоручене књиге осамдесет динара, да се дода за „Таковски Устанак“ шездесет динара и да се извиди учињена грешка у рубрици 5 и 6. Према томе буџет износи свега хиљаду пет стотина педесет и шест динара.

Ова је одлука окружног школског одбора извршна по чл. 101 тач. 5 зак. о народним школама.

*Окружни школски надзорник
Ј. Стојановић*

Примљено 29-XII-1898. г.
Бр 160
(нечитко)

Прилог 4.

Школски надзорник

Бр 987

7 јуни 1899 год.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

По наредби Господина Министра Просвете од 27 маја ове год. П Бр 4755. потребно је да ми сваки наставник одговори на ова питања:

Место где је школа и разред. Име и презиме наставника. Из кога је места и окр. родом. Име оца и матере и занимање. Чиј је поданик? Ако је прешао у срп. поданство, кад је прешао? Је ли одслужио рок у војсци? Је ли у каквом чину војном? Какве је науке свршио? Који стран језик говори, а којим се само служи? Године живота. Године службе. Брачно стање. Је ли учитељева жена учитељица и где? Име учитељичиног мужа, његово занимање и где живи? Има ли деце и колико? Има ли деце за школовање у вишој гимназији: у нижој; у Вишој Жен. Школи? Колико је година у том месту? Системска плата.

Је ли школа прекидала рад и колико? Има ли школа какав фонд? Колики му је капитал? Где је тај новац? Је ли и чиме осигуран? Има ли учитељ стан у школи и са колико соба? Ако стан није у школској згради, колико је удаљен од школе?

Ви ћете као наставник одговорити на ова питања па ми све то пошаљите уз извештај и остале податке према упутству које сам Вам саопштио на окр. већу.

*Школски надзорник
Ј. Стојановић*

*Бр 143
Примљено 12 – VI – 99*

Прилог 5.

*Школски надзорник
Бр 1049
12. јуна 1899. год.
Јагодина.*

Управитељу школе бачинске

Уз извештај са осталим подацима јавите ми и ово:

1) Колико је било одборских састанака и када, у току школске године? Шта је у главном решено на тим састанцима? Ово ваља само набројати.

2) Кратак извештај о прослави Светог Саве, Стевана Немање, Прогласа Краљевине, Цвети и Видов дана. Да ли је школа суделовала у црквеној слави? Да ли је наставник држао говор на школским свечаностима? О чему је говорио? Шта су ђаци певали и декламовали? Ако је говор написан можете ми га послат, на употребу за годишњи извештај, који ћемо штампати.

И овом приликом препоручујемо Вам, да у извештај унесете све до сада тражене податке, те да не бих имао тешкоћа при писању извештаја о повереној Вам школи.

Ви се као управитељ немојте удаљавати из места дотле, док Вам не јавим да Вам је извештај потпун.

*Школски надзорник
Ј. Стојановић*

*Бр 144
Примљено 17–VI–99*

Прилог 6.

*Грб
Школски надзорник
Среза
Беличког, левачког и темничког
Бр 2025
20 новембар 1899*

Одбору школе бачинске

По решењу Господина Министра просвете и црквених послова од 30^{ог} октобра т. г. П. Бр. 12258 наређујем томе одбору да за школску књижницу набави књигу: „Познавање Домовине” коју је израдио г. Крста Јонић, учитељ из Врања.

По решењу Господина Министра од 30^{ог} октобра т. г. П. Бр. 12260 препоручујем томе одбору, да за школску књижницу набави књигу: „Учитељски зборник” коју је израдио г. Станиша С. Станишић, учитељ из Београда. Пошто је ова књига потребна одбору и наставницима за административни рад, то ћу је извршити набавку ове књиге за школе у повереном ми просветном округу.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 214
Примљено 27–XI–99 г.

Прилог 7.

Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
20 новембра 1899 год.
Бр. 2026
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

По члану 25 правила о грађењу школа и намештају школском од 19^{ог} јула т. г. П. бр. 7609 свака учионица треба да има поред учила и другог намештаја још и ово двоје: икону Св. Саве и слику Владаочеву.

Господин Министар је одлучио, да се у Српској Државној Штампарији израде обе ове слике које ће по лепоти надмашиити све досадање, а с практичне стране бити боље и јевтиније од свих. Јер држава српска у овоме неће тражити за себе никакве материјалне добити, а стараће се да израда буде што лепша.

С тога Вам, по наредби Господина Министра, препоручујем, да ми одмах јавите, да ли поверена Вам школа има поменуте слике за сваку учионицу и да ли су оне којих има у таквом стању, да их треба заменити новим.

Препоручујем Вам и то, да ми тачно 30^{ог} ов. м. пошаљете најтачнији извештај за новембар, јер ми је исти потребан ради података за тромесечни извештај Господину Министру.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Примљено 27–XI–99 г.
Бр 211

Прилог 8.

Школски надзорник
за срезове
белички, левачки и темнићски
Бр 2028
20 новембра 1899 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Препоручујем Вам да према распису Господина Министра просвете и црквених послова 15 новембра пр. год. П Бр 20549 и у смислу упутстава од моје стране све радите да почне рад у продужној школи.

У првом разреду предаваће се све што је и предавано у прошлој школској години, а у другом разреду поновићете све што је у прошлој шк. години пређено, па ћете програм поступно проширивати. У другом разреду биће исти наставни предмети који су и у првом разреду. Главно је да настава у продуженој школи буде лака и да у њој провејава дух практичности и природности.

У обе године бележићете све податке о продуженој школи па ми одмах шаљите извештај о броју ђака, и како су предмети подељени за наставнике и распоред часова и радних дана.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Примљено 27–XI–99 г.

Прилог 9.

Школски надзорник
Среза
беличк, левачког и темнићског
Бр 2034
22 новембра 1899 год.
Јагодина.

Одбору школе бачинске

По решену Господина Министра просвете и црквених послова од 20⁰² септембра пр. год. П Бр. 13476 и по одлуци школског одбора округа моравског од 3^{hez} децембра пр. год. извршена је поруџбина слике: „Таковски Устанак” за вашу школу. Г. Мита Стајић, краљ. срп. дворски књиџар из Београда послао је велику слику „Таковски Устанак” са оквиром. Слика је добро упакована у сандуку и може се на колима лако пренети до школе. Сliku ћете примити из среске канцеларије. Наредујем председнику и благајнику те школе да одмах приме слику за школу и среском благајнику да положи шездесет динара на коју ће суму добити признаницу школски благајник.

Управитељу наредујем, да се и он о извршењу ове наредбе постара и да ме о томе одмах извести.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Примљено 27–XI–99
Бр 213

Прилог 10.

Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
Бр 2082
29 новембра 1899 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин Министар ми јавља, да метарске мере коштају тридесет динара; да се исте могу набавити преко министарства просвете, ако се за набавку истих новац у напред пошаље. Ако поверена Вам школа нема метарских мера постарајте се да исте што пре набавите преко министарства и о томе ме одмах известите.

Извршите преглед инвентара књиџнице и видите које би књиге требало за сада као најнужније набавити за књиџницу, па у споразуму са одбором пошаљите ми требовање за књиге које би могли исплатити из овогодишњег буџета. За сада у списак требовања унесите поруџбину само оних књига које су најнужније за усавршавање наставника, а којих нема у књиџници. Благајнику кажите, да спреми новац, те да може књиге одмах исплатити, које буду послате по требовању одбора те школе.

Школски надзорник

Јос. В. Стојановић

Шаљем Вам за књижицу каталог препоручених књига и листова, један календар за 1900 годину, један лист историјских слика „Учитељски Весник“, „Ручни рад“, „Караџић“. Јавите, имате ли све бројеве за ову годину поменутих листова.

Ш. н. Ј Стојановић

Бр 220

Примљено 8 – XII – 99

Прилог 11.

РАСПИС

Свима окружним и месним школским одборима,

Законом о народним школама уведен је међу остале наставне предмете и *Ручни Рад* као обавезни предмет.

Овај је предмет новина у нас и требаће повише времена и трошка док се он уведе у наше школе, то јест, докле се сви наставници не обуче у њему и докле се не набави алат за све врсте Ручнога Рада. Те веће издатке око увођења овога предмета нарочито има да поднесе ова година.

Да бу се обучили учитељи народних школа овоме новоме предмету, министарство просвете је ове године преко Удружења за увођење Ручнога Рада у мушке школе приредило два виша курса у обема учитељским школама (у Алескинцу и Јагодини) и један информациони курс у Београду, за обуку оних учитеља, који ће после обучавати своје другове на нижим курсевима по окрузима. Поверено ми министарство и даље ће водити бригу о овоме, за шта сам и потребну суму ставио и у буџет за идућу годину.

Но да би се наставници наших народних школа *што пре* обучили овоме предмету, потребно је да и окружни одбори учине своје, по примеру ужичкога, који је још прошле школске године дао срестава, те су се сви учитељи његовога округа у овоме обучили. Потребно је, да у свој буџет за идућу рачунску годину ставе на одржавање ових курсева онолику суму, колика буде потребна за број учитеља у мушким школама њихова округа. Колика пак поименице, то ће моћи дознати од својих школских надзорника.

Тако исто потребно је, да и месни школски одбори, нарочито градски, где већ има радионица, ставе у своје буџете извесне суме за набавку алата и грађе. Где нема радионице, а има учитеља који зна Ручни Рад, ту је још потребније, да се ово учини. Па чак и онде, где нити има радионица, ни учитеља вешта овоме послу, ваља ставити извесну суму, јер такав може доћи још у току ове или барем почетком нове школске године, када ће требати и алат набављати. Ако се пак ово и не учини у овој години, школској каси ће ово остати као уштеда за идућу.

Према овоме, не треба да буде ни једнога школскога одбора, ни меснога ни окружнога, који у свој буџет не би ставио ма и најмању суму за увођење овога предмета у своје школе.

Ручни Рад је једна савремена потреба и за културно много напредније народе, а камо ли за нас. Њиме се вежба рука и око у деце за сваковрсне послове, развија стваралачка моћ, предузимљивост, истрајност, тачност, уредност и толике друге врлине потребне у данашњем веку; њиме се отвара воља за рад у опште, и чувају деца од нерада и беспослице која је извор толиким гресима. Најпосле, Ручним Радом се потпомаже и телесни развитак, јер је везан с кретањем, докле се сва остала настава врши седећи.

Данашње доба тражи од школе а нарочито народне, да му она развија и техничку страну исто онако као и умну и моралну. За наш народ та је потреба данас у толико већа, што се он налази добу културнога препорођаја, када му је техничка умешност потребна исто толико колико и умна и физичка снага. Без ње наш би народ у додиру са много напреднијима могао да подлегне у овој неравној борби културној. Па како је школа најмоћнији чинилац за ширење и развијање свега онога што је за народ и појединце добро, корисно и племенито, то је и најприродније, да она да подмлатку његову и ову спрему. Развијањем ових врлина, потпомагањем привреде и домаће индустрије народне школом унапредиће се и благостање његово.

С тога се ја надам, да ће се и месни и одружни школски одбори надметати, ко ће од њих већу цифру ставити на увођење ове корисне новине и ко ће је пре у своје школе увести.

А кад се узме на ум, да су ови издаци оволики потребни само у почетку, докле се сви садањи наставници не обуче овој вештини и не набави алат за разне врсте Ручнога Рада, а да ће у доцнијим годинама потребовати само незнатна сума за набавку грађе, која се по времену може припремати и у нас, и кад се има на уму огромна важност овога предмета и по васпитање омладине и по унапређење привреде и техничке промишљености које потпомажу благостање народно: ја се тврдо надам, да ни месни ни окружни одбори неће пожалити нимало оно жртве што он буде потражио од њих у самоме почетку своје, и да нећу имати потребе рад овога, да враћам ни један буџет, који ми се по чл. 94. под 4 и по чл. 101. под 4 пошаље на одобрење.

Пбр 13.407.

22 новембра 1899 год.

у Београду. *Министар*

просвете и црквених послова,
Андра Ђорђевић с. р.

Грб

Школски надзорник

среза

беличког, левачког и темничког

Бр 2090

29 – XI – 1899 год.

Јагодина.

Одбору школе бачинске. На поступак

Ш. н. Ј Стојановић

Бр 222

Примљено 8 – XII – 99 г.

Прилог 12.

Школски надзорник

За срезове

белички, левачки и темнићки

Бр 2132

1 децембра 1899 год.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Вршећи прву ревизију у овој школској години, нашао сам ово:

Има доста председника који неуредно предају школски прирез. Има неколико управитеља и шк. благајника који неуредно врше своје дужности. Још има школа које нису претплаћене на „Просветни Гласник“, издање Срп. Књиж. Задруге и оскудевају у многим потребама. У неким местима управитељи и наставници не старају се да је школска зграда увек чиста. Има наставника који не одржавају поредак у школи, нити се довољно брину о децијем васпитању. Треба утицати да родитељи своју децу боље хране, одевају; да их одржавају у чистоћи и да их уредније шаљу у школу. Има наставника који школски рад скраћују; не држе све часове по распореду; напуштају дужност без одобрења. Најжалосније је што има и таквих наставника, који лабаво вршећи дужност допуштају да на часу ђаци „слишавају“ своје другове и све уче из уџбеника „на памет“ без разумевања. Многи наставници у говору греше и не исправљају све грешке у децијем говору. Неким наставницима сам наредио да лепо живе са друговима и грађанством, и да се старају да им је владање у сваком погледу примерено. Има доста наставника, који се слабо старају о свом усавршавању. Препоручујем свима наставницима да марљивије читају дела из школске књижевности. Добро би боли да сви наставници пажљиво прочитају расправу: „Грешке у настави“, која се сада штампала у „Просветном Гласнику“.

Ви ћете овај акт саопштити на потпис одбору и наставницима, па ћете се сви старати, да Вам школа буде снабдевена свима потребама; да школски рад буде у свему правилан, те да таквим радом будете и ви уврићени у ред ваљаних и савесних радника на пољу народнога просвећивања

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Бр 221
Примљено 8 – XII – 99

Наставницима ове школе
На прочитања и подпис
Управитељ
Свет. М Нешић

Саопштено нам је дана
20 децембра 1899 г. у Бачи.
Марко Н. Бабић
Вукосава Величковићка

Прилог 13.

*Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
бр 2261
14 децембра 1899 год.
Јагодина.*

Одбору школе бачинске

Под њашаљем један примерак годишњег извештаја о стању касе поверене вам школе с наредбом, да га најпажљивије и најтачније попуни управитељ са благајником и председником. У цифрама извештаја не сме се учинити ни једна ни намерна нити случајна погрешка, јер ће тај формулар извештаја бити послат Господину Министру просвете и црквених послова. За нетачност извештаја бићете лично одговорни сва три потписника. Извештај мора бити мени послат у року од 2–15 јануара 1900 године најдаље. До тога времена и дневник касе са оригиналним документима треба да буде спремљен и мени послат ради прегледа у окружном школском одбору. Не лепе се марке на признаницама о служитељској плати, наставничкој квартирини, на квитама о књигама које је издао школ. надзорник, срески чиновник и управитељ школе, све остале квите и рачуне ваља прилепити прописну так. марку. При прегледу биће цењени само они документи које је оверио управитељ, председник или његов заступник који су документи као што рекох снабдевени таксеном марком. У закључку дневника касе треба словима казати целокупну суму примања и целокупну суму издатака, као и суму готовине. Ово важи кад потписима овери цео школски одбор. Ако се нађе каква неисправност, одбор ће и то нагласити на крају дневника. Сви документи треба да буду сложени по групама, те да се јасно види, колико је на сваку позицију буџета издато.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Бр 228
Примљено 20 – XII – 99 г.

Прилог 14.

*Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
Бр 2262*

15 децембра 1899 год.
Јагодина.

Одбору школе бачинске

Решењем својим од 25 новембра т. г. Пбр. 13411 г. Министар просвете и црквених послова одобрио је да се дело „Педагодика“ од Љубомира М Протића, професора гимн. Кнеза Милоша Великог, препоручи за књижнице народних школа. Књига кошта један динар. Ако нисте до сада исту набавили, јавите ми да Вам је одмах пошаљем.

Пошто се ова зима показује као мразовита, то Вам у интересу дечјега здравља одобравам, да можете у времену кад овлада јак мраз са ветром и сметовима прекинути школски рад за 3–4 дана и о томе одмах ме актом известити. Школски рад мора се одмах продужити чим мраз и ветар попусте.

Већ се приближује и школска слава Св. Сава. Потребно је да и тога дана школска зграда са дворцима буде лепо очишћена, а патос и прозори опрати. Учионицу ваља украсити сликама. За то похитајте да према ранијој наредби узмете послату и препоручену слику „Таковски Устанак“. Сви ђаци треба да буду ошишани, умивени, очишћани и чисто обучени. Прославу ћете извршити овим редом: 1., Водоосвећење и резање колача по свршетку службе Божје; 2., Ђаци певају срп. народну химну; 3., Управитељев написан говор о томе, шта треба сваки родитељ од своје стране да учини за васпитање ђака у кући и на улици, па да тим помогне да и народна школа може постићи задатак који јој је и Св. Сава као аманет оставио; 3., химна Св. Сави; 4., Ђаци декламују и певају по програму. По подне пристојно ђачко и народно весеље у школи до шест часова.

Управитељ је дужан, да ми после школске славе пошаље свој говор као и извештај о извршеној школској свечаности. Говор нека буде кратак.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 226
Примљено 20 – XII – 99 г.

Прилог 15.

Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
Бр 2263
15 децембра 1899 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Препоручујем Вам да према најновијим изменама и допунама у закону о народним школама пазите, да нико од наставника поверене Вам школе не напусти дужност ради својих обичних домаћих послова. Ви ћете ми одмах засебним актом јављати, кад по чл 76 зак. о нар. школама одобрите одсуство. Има и управитеља који често у времену радних дана напуштају дужност без одобрења, па ми о томе и не јављају. Прва година сталности надзора у школи била је година упознавања, обавештавања, упућивања, али ова друга година мора бити година озбиљнијег рада. Неуредно и слабије спремни управитељи и наставници у овој школској години не могу бити увршћени у рад савесних радника, ако се сами не постарају да својим интензивним радом заслуже признање.

Препоручујем Вам да савесно вршите своју дужност и приликом исказивања својега мишљења о испису ђака и да таквим радом утицете и на правилност рада школскога одбора.

Потребно је да са наставницима поверене Вам школе покажете искрену заузимљивост и за оснивање и уређивање продужне школе према г. министровим расписима.

Овај акт саопштићете на потпис наставницима поверене Вам школе.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

За ову школску годину окружни школ. одбор одобрио је 500 дин. као награду наставницима продужних школа.

Ш. н. Ј Стојановић

Бр 224

Примљено 21 - XII – 99 г.

Наставницима ове школе. На прочитање и подпис.
Управитељ
Свет. М. Нешић
Саопштено нам је дана 20 децембра 189 г. у Бачини
Мар. Бабић
Вукосава Величковићка

Прилог 16.

РАСПИС

Свима школским надзорницима

Г. Министар народне привреде, под 24. прошлог месеца, Бр. 6534. доставио ми је акат следеће садржине:

Из разлога тога, што је по угледним плановима који су препоручени за школске баште народних школа једно одељење намењено виноградарству, и с погледом на то.

1. да би се ученици народних школа упознали с гајењем лозе, нарочито на подлози америчке – издржљиве лозе;

2. да би мештани и околина имали пример рационалног рада око лозе, и

3. да школска башта, по могућству, буде у неколико и расадник добрих сората издржљиве и домаће лозе, решио сам, да се народним школама за потребу школске баште из свих државних лозних расадника изда бесплатно до 300 комада издржљиве лозе, и то поглавито резница и прпорака а највише до 25 калемова. Међу овом лозом не сме бити ни један комад Хибрида који непосредно рађају.

Лоза се може издати само оним школама које се налазе у зараженим областима, где је филоксерна зараза службено доказана и где је допуштено издржљиву лозу садити.

Но, да се школама може лоза издати, потребно је, да школске управе испуне ове погодбе:

1. да молбу за лозу поднесу најдаље до 1. фебруара наступајуће године;

2. да с молбом поднесу и уверење да је земља на којој ће се лоза садити испитана у погледу на садржину креча;

3. да приложе и уверење од школског надзорника, или месне општинске власти да је земља риголана у дубини од 70 с. м.

Молбе са овим прилозима, имају се поднети најближем државном лозном расаднику, како би се оне могле уврстити у II распоред издавања лозе. Молбе које се после наведеног рока поднесу, неће се узимати у обзир.

Ви ћете о овоме извести све школске одборе и учитеље основних школа у своје округу и позвати их да по овоме поступе.

ПБр. 13740

1. децембра 1899. год.

у Београду Министар

просвете и црквених послова
Андре Ђорђевић с. р.

Грб
Школски надзорник
среза

белничког, левачког и темничког
Бр. 2264
15. декем. 1899 год.
Јагодина

Одбору школе бачинске
На поступак
Ш. н. Ј Стојановић

Бр 227
Примљено 20 – XII – 99 г.

Прилог 17.

РАСПИС

Свима школским надзорницима и окружним и месним школским одборима

Расписом својим од 13. новембра прошле године ПБр. 20549 ја сам скренуо пажњу свима школским надзорницима, управитељима основних школа и школским одборима на једну одвише важну просветну установу, а то су *продужне школе*. Натласио сам, како је непостојано оно знање што се стече у основној школи, ако се оно после не поправља, не попуњује и не утврђује. А ако се оно поборави, онда се мало користи има и од целе основне наставе. Зато се у свих образованијих народа води озбиљно старање о томе, како да се не само *очува* оно што основна школа да, него и *прошири*, с нарочитом применом на живот.

С тога сам и ја апеловао на све горње просветне чиниоце, да они у своме округу пораде на отварању продужних, недељних и празничних, дневних или вечерњих школа. И резултати су били веома различни. Докле у неким окрузима није било школе, где није барем учињен покушај с отварањем ових школа, дотле је у понеком округу ово учињено једва на 3–4 места. Овака неједнакост не може се правдати различним потребама, јер су ове школе свуда подједнако потребне, већ једино јачим маром и већом и мањом заузимљивошћу дотичних органа.

Па пошто су сада јесењи радови посвршавани и настало је време, када и градска и сеоска омладина, која је свршила основну школу, а није отишла ни у средње ни у грађанске школе, може и треба у интересу своме да продужи своје образовање и спрему за живот, то сам се одлучио, да Вам опет скренем пажњу на ову ствар и важновст њену и дам нека упута о њој.

Запазио сам да су продужне школе у прошлој години најбоље напредовале онде, где је и општина марила више за њих и чинила нужну *помоћ* и где је похођење на основи члана 35 оглашено за *обавезно*. С тога надзорници ваља да мотре где су таке погодбе и где, према броју оних, који су свршили IV разред, треба отворити продужну школу, па да ме одмах извести те да на основи истога члана огласим похађање њено за *обавезно*; а код општина да настану, да ове пруже потребну помоћ за издржавање њихово.

Друга је погодба била: где су радници у њој били бољи и где је настава била *свесрднија и практичније*. С тога ја ни ове године нећу прописивати нарочите програме, који би били као шаблоне, за све подједнаки, већ остављам да то учине школски одбори, сами, према *месним приликама и потребама* а у договору са својим надзорницима, и да ми их шаљу на одобрење. Надзорницима пак препоручујем, да за предавање у продужним школама бирају *најбоље* снаге наставничке. А где би се оснивале свакодневне *вечерње* школе, те би био потребан *нарочити наставник*, ту се може он и поставити, тако, да његову дужност у редовној школи врши заступник или заступница, која му се има поставити, било да она прима плату из његове плате, а он награду за рад у продужној школи, било да она за време рада прима плату за себе. Ја сам и за ову школску годину ставио у буџет потребну суму за ово, али бих желео, да државна помоћ за рад у овим школама дође на крају школске године, у облику награда, према показаноме успеху, као што сам и ове године урадио; а ако и месни или, још боље, окружни школски одбор учини штогод за ово, онда ће то само потпомоћи и опстанак и развијање ових корисних установа у нас.

Што се тиче времена, када ће се држати предавања у продужним школама, у томе је било највеће разноврсности. Ја и у томе видим прилагођавање месним приликама. С тога то не желим ни у

овој години да мењам, већ остављам и даље одрешене руке школским одборима, да ово удешавају онако, како је према месним приликама најзгодније. Нема сумње, да што је више часова, то се и на већи успех може рачунати, под погодбом, да је настава на своме месту. Зато и надзорници и школски одбори имају настојавати, да се узме што више времена за рад, како би настава и у овим школама била што интензивнија.

С похвалом помињем, да је већ прошле школске године било у нашој отаџбини више продужних школа но икада до сад, и да су местимице узимали удела у раду њихову и месни свештеници и поједини стручни привредници, не тражећи никакве награде за то. Ја ово нарочито истичем као радосну појаву у намери, да је ове године буде још више.

Још је радоснија појава, што се све више почињу отварати и *женске* продужне школе. И доиста, закон не чини разлике у обавези похађања школе између мушке и женске деце; а потреба, да се очува и продужи спрема коју даје основна настава онолика је иста у женских колика и у мушких. И женске имају да очувају писменост и наставе спремање за домаћи живот, онако исто као и мушки.

Ова спрема наше женске омладине народне од веће је важности, но што се то на први поглед чини. Зато очекујем, да ни надзорници ни школски одбори неће чинити разлике у овоме, него да ће настати, да се женскоме полу омогући и олакша продужење ове спреме исто онако као и мушкоме.

Ако се овако својски буде радило на овоме са сваке стране, ја се надам да ће се кроз кратко време и на дому српском и у друштву нашем опазити благотворне последице ових корисних установа и да ће у скоро нестати оних немилих појава, да у неким местима нема писмена човека и ако школа у њима постоји од пре 20–30 и више година, и да ће проценат неписмених опадати онако исто брзо и у нас као и у других образованијих народа.

ПБр. 13899 Министар
4. децембра 1899 год. просвете и црквених послова,
у Београду **Андра Ђорђевић** с. р.

Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр. 2265
15. децембра 1899 год.
Јагодина

Одбору школе бачинске
На поступак.
Надзор. народ. школа
Ј Стојановић

Бр 225
Примљено 20 – XII – 99.

Прилог 18.
Школски надзорник
за срезове:
белички, левачки и темнићски
Бр. 2306.
19. децембра 1899. год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Сада је потребно да ми благајник те школе исплати препоручене књиге и листове, које сам школи послао по овом рачуну:

1., за „Напредак”.....
2., „Св. Гору”.....

- 3., " „Учитељеве Забелешке.....1,50
 4., " „Песталација.....
 5., " „Учитељски Весник.....
 6., " „Ручни Рад.....3
 7., " „Учитељски Зборник у тврдом пов.....3
 8., " „30 штамп. т Табака месеч. извештаја.....1,50
 Свега: 9,⁰⁰ дин.

Нека ми благајник одмах пошаље горњу суму, о којој ће обратном поштом добити признаницу као докуменат за школску касу.

Вама препоручујем, да се о извршењу рачуна постарате тако, како бих новац могао примити до краја овога месеца.

Школски надзорник
 Ј. Стојановић

Бр 231
 Примљено 28–99. г.

Прилог 19.

Школски надзорник
 за срезове
 белички, левачки и темнићски
 Бр. 2305
 19 декембар 1899 год.
 Јагодина.

Одбору школе бачинске

Господин Министар просвете и црквених послова решењем својим одобрио је да и књиге: „Грешке у настави“ од Ц. Хјуса у преводу од Ст. Л(овчевића) и „Чика Јова Српској Деци“ у издању Срп. Књиж. Задруге може препоручити за књижницу народних школа. Ја сам се по наредби постарао и обе ћу књиге послати тој школи ускоро.

Сада шаљем књижници поверене Вам школе препоручену књигу „Учитељски Зборник“ у тврдом повезу. Ову ће књигу управитељ те школе примити од управитеља школе варваринске.

Достављам одбору и управитељу те школе, да Господин Министар одобрава, да се у продужној школи може поред недељних и празничних дана радити и четвртком целога дана.

Нужно је да благајник похита да у овој години прими и исплати „Таковски Устанак“.

Школски надзорник
 Јос. В. Стојановић

Бр 232
 Примљено 28 – XII – 99 г.

Прилог 20.

Школски надзорник
 За срезове
 белички, левачки и темнићски
 31⁰²- децембра 1899 године
 Јагодина.

Одбору школе бачинске

Под њ. шаљем Вам правила фонда за подизање сталних школских зграда да их усвојите овако као што сам их спремио. Нека управитељ та правила напише у два подједнака примерка са потписима целога школског одбора, па ми их пошаље да их доставим господину Министру на потврђење. Ваша школ. општина можео сивањем овога фонда неосетно за неколико година прикупити суму новаца

која ће бити потребна за подизање школских зграда које ће се употребити за нове учионице, наставничке станове и радионице ручнога рада.

Под $\frac{1}{2}$ шаљем Вам правила сиромашних ученика-ца да их управитељ у два подједнака примерка напише, а одбор да их у свему усвоји, као што сам их ја спремио. Ова правила саопитите грађанству у школи на дан Светога Саве, па се постарајте за упис чланова и основицу фонда, дневник и готовину коју имате у садашњем фонду пошто се овим правилима замењују досадашња правила где их буде имало. Кад све то свршите Ви ми одмах по Св. Сави пошљите оба примерка потписана да их доставим господину Министру. Уверићете се да је и овај фонд потребан повереној Вам школи. Све је то рад за бољу будућност

Јавите ми да ли је за школу примљен и исплаћен „Таковски Устанак“.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 7

Примљено 5 – I – 1900 г.

Правила

Фонда за подизање сталних школских зграда у

Члан 1 Грађани школске општине у срезу оснивају фонд за подизање у

Члан 2. Основицу овога фонда чине:

а) готовина која је за тај циљ скупљена у суми

б) суме које за тај циљ буду одређиване у годишњем буџету школа

в) добровољни прилози, завештања и други ванредни приходи.

Члан 3. Овим фондом рукује одбор школе преко својега благајника, а за неуредности одговоран је цео одбор пред земаљским законима.

Члан 4. Дужности су школског одбора:

а) да се стара о умножавању и прикупљању прилога за овај фонд;

б) да се сав новац даје на капиталисање или сигурном новчаном заводу или сигурним приватним лицима, али увек под својом одговорношћу. Одбор не може издавати новац на капиталисање док претходно не добије одобрење од окружног школског одбора.

Члан 5. Капитал овог фонда може се утрошити само на подизање

Члан 6. Кад капитал овога фонда буде толики да се према предрачуну може исплатити стална одбор ће одмах приступити раду, тражећи и за ово одобрење окружног школског одбора.

Члан 7. Школска зграда подићи ће се по плану, који буде израђен по правилима за подизање школских зграда и који у исто време буде одобрен од стране Г. Министра просвете и цр. посл.

Члан 8. Све одлуке које нису овим правилима предвиђене, а укажу се као потребне при подизању зграде доносиће их школски одбор. Таке одлуке извршне су, кад их одобри виша просветна власт.

Члан 9. Ова правила ступају у живот, кад их Г. Министар просвете и цркв. посл. потврди, а важе све дотле, док се у не сврши и не наплати

Бр Председник школског одбора

Датум Деловођа

Чланови

Правила

Фонда сиромашних ученик-цанародне школе

I Име и циљ.

Чл. 1. Грађани школске општине оснивају добротворну установу, која ће се звати: Фонд сиромашних ученик-ца народне школе.

Чл. 2. Новцем из овог фонда набављаће се и давати сиромашним ученицима-цама народне школе одећа и обућа као и остале ђачке потребе.

II Приходи фонда.

Чл. 3. Основницу овога фонда чини:

а) Онај новац који је раније прикупљан за сиромашне ученике-це а није раније утрошен; и
б) Сви улози чланова овога фонда, завештања и други прилози који буду добијени до 15 јуна 1900 године.

Чл. 4. Сав раније прикупљен новац (чл. 3 тач. а) предаће се сигурном новчаном заводу на капиталисање одмах чим ова правила ступе у живот а тако што предаваће се заводу и свака прикупљена сума новца у времену до 15 јуна 1900 године

Чл. 5. Фонд ће се ум(но)жсавати:

а) Оном сумом коју општина школ. буде као помоћ овом фонду давала; б) завештања појединих лица; в) улози чланова: добротвора, утемељача и помажућих; г) прилози који буду добивени на забавама приређеним у корист овог фонда и који буду добијени приликом светосавских прослава; д) интерес од главног капитала и њ) ванредни прилози ако их буде имало.

III Чланови фонда.

Чл. 6. Чланови су овога фонда:

а) добротвори који уложе најмање педесет динара од једном или у току од три године.
б) утемељачи који уложе најмање по двадесет и пет динара одједном или у току од три године в) помагачи који годишње улажу најмање по један динар. При упису чланови добротвори и утемељачи полажу најмање једну трећину целокупног улога, а помагачи цео улог.

Чл. 7. Имена свију чланова објављиваће се сваке године на дан светосавске прославе у школи, а имена чланова добротвора и утемељача штампаше се у „Годишњаку“ народних школа у округу моравском. Школа ће увек истакнути црну заставу на дан смрти сахрањивања члана добротвора и утемељача, и сваке године приређивати општи парастос свим умрлим члановима овог фонда.

IV Управа фонда.

Чл. 8. Фондом овим рукује одбор школе и сви чланови добротвори преко својега благајника.

Чл. 9. Дужностил су овога одбора: а) да ученицима-цама на време набави одећу и обућу као и остале школске потребе; б) да на предлог наставника школе решава којим ће се ученицима-цама давати помоћ; в) да о свом раду подноси годишњи извештај окружном школском одбору и надзорнику. Овај извештај дужан је одбор сваке године објављивати грађанству на дан светосавске прославе у школи; г) да се стара о умножавању и прикупљању прихода.

V Опште одредбе.

Чл. 10. главницу овога прихода чине и неће се никако трошити: а) основница овога фонда (по чл. 3 ових правила); б) улози чланова добротвора и утемељача и завештања чија вредност износи преко двадесет и пет динара.

Чл. 11. Сви остали приходи, као улози чланова помагача, завештања чија вредност не износи 25 динара, интерес од главнице, она сума коју одбор школе буде давао овом фонду и други већи или мањи прилози који буду добивени на дан Св. Саве у школи и на светосавској забави од почетка 1901 године.

Чл. 12. Одбор овога фонда даваћа сву готовину главнице овога фонда на капиталисање сигурном новчаном заводу.

Чл. 13. За несавесно руковање овим фондом одговоран је цео одбор морално и материјално пред земаљским законима и властима.

Чл. 14. Ова правила ступају у живот, кад их Господин Министар просвете и црквених послова потврди.

Бр. Председник школског одбора.

Датум. Деловођа

Чланови:

Прилог 21.

Школски надзорник

за срезове

белички, левачки и темнићски

Бр. 30

4 јануара 1900 год.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Један од узрока што основна школа до сада није показала најбоље успехе у просвећивању народа јесте и то, што омладина није понављала оно, што је у основној школи изучила. Радујем се што је учитељство у повереном ми округу овај недостатак правилно схватило и отварањем продужених школа својски похитало на посао, да се омладина и по свршетку основне школе просвећује, понављајући и утврђујући углавном оно, што је у основној школи изучила. Несумњиво је да ће садашње продужне школе после неколико година показати такве успехе, који ће знатно подићи углед народној школи и учитељству које је вазда спремно да учини све што се клони ка напретку Домовине и слави Краља Србије.

Препоручујем Вам да с обзиром на с(п)рему својих ученика продужне школе израдите програм из српског језика, рачуна, пољске привреде, управе добара са пољопривредним књиговодством и хигијене, па ћете ми исти доставити. Кроз целу наставу треба уткати поуке и из осталих наставних предмета тако, да ђак продужне школе добије правилногледите, на све што му је у животу потребно да зна. Предавања треба тако удешавати да продужна школа буде омиљенља и ђацима и народу. Грађу за програме да црпете из књиге „Наставни планови и програми за народне школе”. Препоручујем Вам то да пазите да се и у продужној школи уредно води школски дневник и записник рада, па ћете ми на крају месеца подносити нарочити извештај о броју, радних дана, часова, као и извештај о броју уписаних и уредних ђака продужне школе. _ Ја ћу се постарати да и у тим школама пажљиво извршим преглед.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 7
Примљено 18-I-99

Прилог 22.

Школски надзорник
за срезове
беличким, левачки и темњишки
Бр. 31
4. јануара 1900 год
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин Министар просвете и црквених послова послао ми је две књиге: „Наставни планови и програми за народне школе” с препоруком да наредим свима управитељима и наставницима да књигу планова и програма одмах набаве и да по њима раде. Док Вам поменути књига не стигне из моје канцеларије. Ви ћете са наставницима поверене Вам школе одмах приступити обрађивању наставних предмета по новом плану и програму уколико то нисте чинили у предавању појединих предмета. Нове програме имате у новембарској свесци „Просветнога Гласника” од пр. године. Сада Вам шаљем нов недељни распоред часова, којим ћете се привремено послужити, докле не утврдимо стални распоред на окружном већу.

Препоручујем Вам да држите већа са наставницима поверене Вам школе на којима ћете се споразумевати о правилном извођењу ове школске новине. На тим већима израдићете и недељни распоред часова за учионицу са једним; са два, три и четири разреда. Сав рад на месним већима описићете у облику резолуција, па ћете ми га доставити.

Имајте на уму и то, да Господин Министар допушта у школи употребу само оних уибеника, који су државно издање, или су као приватно издање одобрени од стране министарства.

Саопштите овај акт и распоред наставницима, па се старајте да се нов наставни план и програм што правилније примењује, те да се школски рад досадашњи доведе у сагласност са духом новог програма.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 16
Примљено 18 - I - 99 г.
Наставницима ове школе на саопштење

Свет. М Нешић

Саопштено нам је данас 18 – I – 1900. г. у Бачини

Марк. П. Бабић

Учит. IV раз.

Вукосава Величковићка

учитељ.

Недељни распоред часова за I и II разред са једним наставником

	пре подне				по подне			
	8-9		9-10		2-3		3-4	
	I раз.	II раз.	I раз.	II раз.	I раз.	II раз.	I раз.	II раз.
Понед	Нау. Хришић	Срп. јез	Срп. јез	Срп. јез	Срп. јез	Цртање	Руч. Рад	Рачун
Утор	Срп. јез	Рачун	Цртање	Срп. јез	Рачун	Ручни рад	Гимн. и децје игре	
Среда	Рачун	Срп. јез	Срп. јез	Нау. Хришић.	Срп. јез	Срп. јез.	Певање	
Четвр	Срп. јез	Цртање	Ручн	Срп. јез.	-	-	-	-
Петак	Нау. Хришић.	Срп. јез.	Срп. јез.	Ручн	Ручни рад	Срп. јез	Гимн. и децје игре	
Субота	Срп. јез	Рачун	Цртање	Нау. Хришић.	Рачун	Руч. Рад	Певање	

Недељни распоред часова за III и IV разред са једним наставником

	пре подне						по подне			
	8-9		9-10		10-11		2-3		3-4	
	III раз.	IV раз.	III раз.	IV раз.	III раз.	IV раз.	III раз.	IV раз.	III раз.	IV раз.
Понед	Нау. Хришић. III	Срп. јез.	Рачун	Зем. и истор	Срп. јез.	Цртањ	Земљ. и ист	Срп. јез.	Ручни рад	
Утор	Срп. јез.	Рачун	Цртање	Срп. јез.	-	Рачун	Поз. пр са пољ. пр п.		Певање	
Среда	Срп. јез.	Нау. Хришић.	Рачун	Зем. и ист.	Зем. и ист.	Рачун	Поз. пр са пољ. пр п.		Певање	
Четвр	Нау. Хришић.	Срп. јез.	Срп. јез.	Зем. и ист.	Рачун	Рачун	-	-	-	-
Петак	Срп. јез.	Цртање	Рачун	Срп јез.	Зем. и ист.	-	Рућни рад		Гимн. и децје игре	
Субота	Срп. јез.	Нау. Хришић.	Цртање	Зем. и ист.	-	Срп. јез.	Поз. пр са пољ. пр п.		Певање	

Где год је у распореду предмет подвучен значи да треба тај час употребити за писмен рад.

На заједничким часовима певања и гимнастике млађи ђаци ће учити само оно што је за њихов разред и тада ће старији ученици понављати изучено и сами продужити оно што је за њихов старији разред одређено. Познавање природе са пољопривредним поукама као нов предмет предаваће се заједнички оно за III разред и IV разред, а у колико се може засебно прећи и оно остало са IV разредом. На часовима ручнога рада ђаци могу пилати у школама у којима нема радионца и стручних наставника. Допушта се наставнику да часове ручнога рада замени и другим којим наставним предметом.

Прилог 23.

Школски надзорник
за срезове
белички, левачки и темнишки
Бр. 99
13 јануара 1900 год.
Јагодина.

Одбору школе бачинске

Школски одбор округа моравског на четвртном састанку 25 новембра т год. прегледао је школске (благајне?) за 1898 годину по чл. 101 тач 5 закона о народним школама па је нашао да се може издати разрешница рачунопологачу школе бачинске, с тим, да он претходно пошаље школском надзорнику 0,10 динара у таксеним маркама, које ће бити прилепљене на признаницама под бројем 2.

Препоручујем председнику да нареди рачунопологачу, да одмах по одлуци окр. школ. одбора поступи.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 18
Примљено 18–I–1900 г.

Прилог 24.

Школски надзорник
за срезове
белички, левачки и темнишки
Бр 394
15 фебруара 1900 године
Јагодина.

Одбору школе бачинске

Господин Министар просвете и црквених послова изволео је својим решењем одобрити:

1) Да се књига „Пред Косовом“ од Зор. Р. Поповића може поклањати ученицима народних школа о годишњим испитима.

2) Да се књига у „Слободним часовима“ од Жив. О. Дачића може употребити за школске и ђачке књижнице и поклањати ђацима народних школа о годишњем испиту (цена је књизи 0,80 дин.).

3) Да „Наука Хришћанска“ за I, II, III и IV разред по новом програму од поч. Јов. Илића може и даље остати као школски уџбеник у основној школи.

На основу решења Господина Министра наређујем одбору и наставницима те школе, да споменуте књиге набаве за књижницу и ђачке. Књигу у „Слободним часовима“ управитељи ће од мене примити за школске и ђачке књижнице.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 36
Примљено 4–III–1900 г.

Прилог 25.

Школски надзорник

за срезове
бачински, левачки и темнићки
Бр. 272
2. фебруара 1900 године
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин министар просвете и црквених послова одобрио је да се „Атлас Краљевине Србије од П. К. Шрепловића (?) и Ј. Ковачевића” може употребити као уџбеник у II разреду основне школе.

Јављам Вам да ћу петог марта ове године држати у Јагодини окружно учитељско и управитељско веће са овим дневним редом:

- 1., *Говор школског надзорника*
- 2., *Предавање окр. физикуса г. З. Поповића о основима школске хигијене.*
- 3., *Предавање окр. физикуса г. Ј. Видаковића о ђачким лекарницама.*
- 4., *Говор г. Јов. Милијевића, учитеља, о ручом раду*
- 5., *Већање наставника о примени нових наставних планова и програма у народној школи.*
- 6., *Већање о недељном распореду часова у подељеној и неподељеној школи*
- 7., *Школска администрација и спољашње уређење школа.*
- 8., *Предлози за унапређење школа од појединих наставника.*

На основу чл. 86 тач. м, позивам Вас и наставнике поверене Вам школе, да будете означенога дана у Јагодини на већу, које ће почети у 8 часова пре подне. Потребно је да на том већу буду присутни сви управитељи и учитељи. Због доласка на веће распустићете ђаке четири дана. Баке не треба распуштати у оним школама среза левачкиг и темнићског у којима ће радити учитељице којима не буде могућно доћи на веће. Овај акт саопштићете одбору и наставницима поверене Вам школе.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Примљено 6 – II – 1900 г.

Бр 27

Акт за окр. шк. веће

Саопштено нам је 7 – II – 1900

Вукосава Величковићка учитељ.

Прилог 26.

РАСПИС

Свима надзорницима народних школа

Расписом мојим од 22. марта 1898. године, ПБр. 5113. препоручен је лист *Ручни Рад*, који уређује Јован С. Јовановић, учитељ и управитељ учитељских курсева у Београду, свима школским одборима за књижнице њихових школа. То је учињено онда, кад Ручни Рад још није био уведен у наше народне школе као обавезан предмет и кад је овај лист био лична својина г. Јовановића и у много скромнијем облику и обиму.

Сада ствар стоји сасвим другојаче. Сада је Ручни Рад обавезан предмет као и остали наставни предмети. Међутим, огромна већина наставника нема ни теоријске а камо ли практичне спреме из овога предмета. С тога је прека потреба да ово накнаде. Сем курсева на којима учитељи добивају и теоријску и практичну спрему, они ово могу учнити и своју спрему у овоме проширивати и самим овим листом, који је са овога разлога и обим свој проширио и који је једини лист ове врсте у нас. Сем овога овај је лист узело и Друштво за Ручни Рад у школи за свој орган, те ће се и оно озбиљно старати, да лист одговори своје циљу и овој потреби у нас.

Уредништво истога листа известило ме је писмом својим од 28. децембра прошле године Бр. 273, да је до сада било претплаћено само око *две стотине школа* а њих четири стотине примало је

лист бесплатно, од помоћи, коју је овом листу чинило министарство народне привреде. Овакав немар према једној наставној новини у нас и од стране школских одбора а још више од стране наставника народних школа нимало није за похвалу.

С тога Вам препоручујем, да строго наредите свима одборима школским, да овај лист за своје школе претплате, као и наставницима поверенога Вам округа, особито онима, који нису свршили никакав курс за Ручни Рад, да га набаве за се.

Лист стаје годишње само *три динара* а излази у месечним свескама са по више слика, те се нико не може изговарати скупоћом.

Ја се надам, да нећу имати потребе, да ову наредбу обнављам, нити да кога по овоме узимам на одговор и кажњавам.

ПБр. 14804
20. јануара 1900. год.
Београд. Министар

просвете и црквених послова
Андре Ђорђевић с. р.

*Грб
Школски надзорник
Среза
Беличког, левачког и емничког
Бр 487
2 март 1900 год.
Јагодина*

*Одбору и наставницима школе бачинске.
На поступак.*

*Надзор. народ. школа
Ј. Стојановић*

Примљено 14 – III – 1900 г.
Бр 38

Прилог 27.

*Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 594
17 март 1900 год.
Јагодина.*

Одбору и управитељу школе бачинске

Госп. Министар Нар. Привреде доставио је Госп. Министру Просвете, да школски одбори не шаљу претплату на лист „Тежак”, те је због тога Госп. Министар Просвет својим решењем од 13 марта ов. год. ПБр. 2625 наредио да се најозбиљније препоручи школ. одборима, да се одмах претплате на:

„Просветни Гласник” стаје годишње 12 Дн.

„Учитељ” “ “ 10 “ “

„Учитељ. Весник” “ “ 5 “ “

„Ручни Рад” “ “ 3 “ “

„Тежак” “ “ 4 “ “ за кога треба слати претплату упутницом: Управи Пољопривредног Друштва – Београд.

Као што показује горња сума треба издати 34 Дн. за све листове, а то је тако мала сума, да је и најсиромашнија школа може учинити.

Адресу школе тачно означите, како би листове што тачније добијали.

О извршењу ове наредбе, управитељ ће ми поднети извештај најдаље до краја ов

м. ца.

Напомиње се, да ће се најозбиљније водити рачуна о извођењу ове наредбе.

*По наредби
надзорника нар. школа
Секретар
(потпис нечитак)*

Примљено 24 – III – 900

Бр 39

Прилог 28.

Грб

Школски надзорник

Среза

беличког, левачког и темничког

Бр 669

5 април 1900 год.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господ. Министар Просвете и цркв. послова од 1. о. м. ПБр 3201 препоручио ми је, да наредим учитељима, да 11. и 12. о. м. буду у лозном јагодинском расаднику ради вежбања у калемљењу америчке лозе нацело (?).

(Госп. Министар није учинио олакшицу учитељству, да за долазак и одлазак може добити бесплатну карту на железници)

Ову ћете наредбу саопштити и наставницима поверене Вам школе, да по њој поступе.

*Надзорник народ. школа
Ј Стојановић*

Бр 404

Примљено 10–IV–1900

Наставнику III и IV разреда на саопштење

Управитељ

Саопштено ми је дана 10 – IV – 1900 г. у Бачини

Мар. Бабић

учитељ III и IV раз.

Прилог 29.

Школски надзорник

среза

беличког, левачког и темничког

Бр 863

5 маја 1900 г.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Под њ. шаљем Вам 8 штаманых табака списка о упису ђака по чл. 14, 15, 16, 17 и 18 закона о народним шкилама да поуните. Препоручујем Вам да се својски заузмете, да се ове године упис ђака што правилније изврши. У прошлој години запазио сам да упис у свима школама није правилно извршен по закону о народним школама. У неким школама одбор је намерно уписивао

сиромашну и слабу децу, која су одмах предлагана за испис, а остала су неуписана здрава деца имућнијих родитеља. То ове године не сме бити. Ове године морамо упис извршити тачно по закону. Знајте, да ћу најпажљивије контролисати све податке у списку и за сваку нетачност коју нађем у попуњеном списку бићете Ви са председником и свеишеником одговорни. Ви ћете у штампаном списку попуњити све рубрике сем оне, коју ће доцније срески лекар попуњити. Тако попуњен списак као акт са печатом и потписом целог школског одбора доставићете ми најдаље од 1^{оо} јуна тек године, да бих и ја могао после овршити на време остало што треба. Имајте на уму да морам строго поступати према онима, који не буду ову наредбу тачно на веме, извршили.

Надзорник Нар. школа

Јос. В. Стојановић

Прилог 30.

Грб

Школски надзорник

среза

беличког, левачког и темничког

Бр 930

17 јуна 1900 год.

Јагодина.

Одбору школе бачинске

На основу ч. 21 и 86 закона о народним школама, као и расписа Господина Министра просвете и црквених послова од 4 фебруара ове године ПБр. 1614 одлучујем да се испише из школе

Живојин Стојковић, ученик I разреда

Такса је за решење наплаћена.

Школски надзорник

Јос. В. Стојановић

Бр 84

Примљено 19 – VI – 1900 г.

Прилог 31.

Српско Краљевско

Министарство Просвете

и црквених послова

Грб

Просветно одељење

ПБр 5872

23. јуна 1900 год.

Београд.

Школском надзорнику

Јагодина

Г. Светолика Нешића учитеља основне школе бачинске, по молби коју сте Ви доставили писмом својим од 21.ов. м. Бр. 1246, ослободио је г. Министар од суделовања на овогодишњем курсу из ручног рада

Изволите известити и г. Нешића о овоме.

По наредби

Министра просвете и цркв. послова

Референт

За основну наставу

Ј. Миодраговић

Грб

*Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 1348
27 јуна 1900 год
Јагодина*

Ослобођење од курса

*Управитељу школе бачинске
Саопштава Вам се овај акт ради знања и
управљања. Акт вратите.*

По наредби школ. надзорника

Секретар

Мих. К. Величковић

Примљено 1 - VIII – 1900

Бр 86

*Управитељ
Свет. М. Нешић*

Прилог 32

*Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 1447
10 августа 1900 год
Јагодина.*

Управитељу школе бачинске

Препоручујем Вам да се са одбором школе постарате, да се учини све што треба, те да школска зграда од 1 септембра ове год. буде оправљена, окречена, очишћена и у потпуни поредак доведена. Тога ради потребно је у исто време да се и школски намештај обнови, оправи, очисти и у потпуни поредак доведе. Постарајте се и за то да сва потребна училиа буду до краја овог месеца набављена. Пошто сам намеран да у септембру пажљиво извидим и преглед целокупне школске архиве, школске и ђачке књижнице, то Вам препоручујем да сами пре мога доласка порадите да сви предмети школски буду у потпуном поретку и да се ради тога ако је потребно, изврши и набавка ормана у којим ће се сва школска својина одржавати у примерној чистоћи и поретку. Скрените пажњу и на то да школске табле буду лепо обојене тако, да једна страна служи за лепо писање, а друга за цртање.

У исто време препоручујем Вам, да ми најдаље до краја овог месеца пошаљете тачан и исцрпан извештај о стању школ. зграде, намештаја и училиа. У том извештају кажите све шта сте у том погледу предузимали и колико сте у том успели, а и шта Вам је сметало ако не будете постигли потпун успех. На завршетку тог извештаја одговорите ми и на ова питања: Колико је по дневнику касе примљено, а колико издато од почетка ове године до краја августа? Која општина и колико дугује школској каси на име непредатог приреза прошле и раније године? Колико школа дугује и зашто? Да ли је наставницима издата станарина? И. т. д. Кажите име председника или заступника и колико дугује на име непредатих казни по чл. 20 зак. о нар. школама. Постарајте се да Вам тај извештај буде у свему тачан, јер ћу на основу истог напредузети све потребне мере у корист школе.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Прилог 33.

Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темнићског
Бр 1453
12 августа 1900 године
Јагодина.

Одбору школе бачинске

На основу чл. 86 закона о нар. школама одлучујем, да се по свештеничком списку у први разред поверене вам школе упише потребан број нових ђака.¹⁾ Препоручујем томе одбору, да у првом реду упише сву здраву и за школу дораслу децу родитеља који хоће добровољно да школују своју децу, а за тим број ђака допуњавати здравом и за школу дораслом децом родитеља имућног и задружног стања. Пошто се сва деца за школу дорасла не могу уписати, то је потребно да одбор у потпуном споразуму са управитељем и наставницима те школе изврши упис најсавесније тако, да не бисмо морали у току школске године кажњавати сиромашне родитеље и исписивати новоуписане ђаке. Ово је већ трећа школска година од појаве новог закона о нар. школама, па се надам, да је управа те школе свесна свих својих дужности па ће умети и ову важну дужност извршити савесно и у свему по закону. Ако одбор са управитељем налази да би с обзиром на простор учионице требало изменити горе означени број ђака у првом разреду, нека ме у том случају одмах извести, па ћу о том накнадно решити.

Управитељу препоручујем, да ми на дан првог септембра ове године пошаље статистику ученика-ца у свима разредима те школе.

1) четврто се одељење не може отворити.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Прилог 34.

Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темнићског
Бр. 1657.
19 септембра 1900 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин Министар просвете и црквених послова доставио ми је распис од 15 ов. месеца ПБр. 10894 следеће садржине:

„Министарство просвете и црквених послова намерно је да прикупи збирку женских ручних радова свију учитељица народних школа у Краљевини Србији. Ови ће радови представљати разне шаре на народној ношњи, плетене или вежене вуном, памуком, свилом, златом и т. д. (само не вуницом).

Сви радови треба да буду готови и да се пошаљу до маја 1901, а по могућству и до краја ове календарске године.

С тога Вам се препоручује: да наредите свакој учитељици у своме школском округу, да изради по један рад, који ће верно представљати шаре народне ношње у дотичном крају (нпр. везови на кошуљама, чарапама, убрусима, јастуцима ит. д.).

Кад који од ових радова буду готови, одмах их пошаљите министарству с назначењем имена учитељице и места у коме је

Ви ћете горњи распис саопштити учитељици на потпис с тим да по њему што марљивије поступи.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Наставницама ове школе на саопштење

Управник
Све. М. Нешић

Примам к знању

Вукосава Величковићка
Учитељица

Прилог 35.

Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темнићског
Бр. 1674.
24 септембра 1900 год.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин министар Просвете и Црквених послова саопштио ми је од 18 септ. Бр. 10875 овај распис:

„Према молби Првог Београдског женског Друштва за удомљавање девојака, од 13 ов. м. Бр. 7082, г. Министар одобрава, да учитељице основних и грађанских школа могу бити повереница овога друштва ■

Препоручујем Вам да саопштите овај распис учитељици с тим, да која се буде примила ове дужности, да је обавља онако, како доликује учитељскоом позиву.

У исто времесаопштавам Вам, да је Господин Министар одобрио да се књиге: „Шаливе Приче ■ и „Слепо Просјаче ■ од г. Димитрија Ј. Путниковића, могу поклањати о испитима ђацима основних школа.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 119

Примљено 28 – IX – 19000

Наставницама ове школе на саопштење

Управитељ
Свет. М. Нешић

Прилог 36.

Школски надзорник
среза
Бр. 1804
8 октобра 1900 године
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин Министар просвете и црквених послова својим актом од 2 октобра т. год. ПБр 12291 саопштио ми је овај распис:

„Многи учитељи и учитељице, кад траже одсуство због болести, или удате учитељице кад траже одсуство због порођаја, не подносе уз молбу и лекарско уверење, из кога би се могло видети да им је, и колико, одсуство потребно, те тиме често наводе Министарство за излишну преписку. ■

Да се ово у будуће не би дешавало, Господин Министар препоручио ми је, да саопштим Вама и наставницама-цама поверене Вам школе, да молбе за тражење одсуства због болести увек

поткрепите лекарским уверењем; у противном, молба се неће узимати у поступак. Сваку молбу Госп. Министру упућиваћете преко школског надзорника.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 130
Примљено 12 – X – 900 г.

Прилог 37.

Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр. 1778
9 октобра 1900 год
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Вама и г. Марку препоручујем, да вршите замену до доласка новопостављених наставника.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 131
Примљено 12 – X – 1900 год.

Прилог 38.

Управитељу школе бачинске

Према одлуци школског одбора округа моравског решио сам да се за одличан рад у продужним школама изда награда по двадесет пет динара овим наставницима г. г. Младену Обреновићу, Милораду Миловановићу, Радомиру Бандићу, Новаку Тоскићу, Јованији Катићевој, Тодору Бушетићу, Станоју Мијатовићу, Милоју Спасићу, Светолику Нешићу, Марку Бабићу, Милану Лазићу и Достани Величковић.

Рад у продужној школи почећете тачно 26. ов. м. а завршићете 23 априла 1901. године. Радићете четвртом целога дана, празником и недељом после Службе Божје. Стараћете се, да од првог часа тачно водите прозовницу и дневник школскога рада. Забелешке у дневнику школскога рада треба да буду опширније од дневника у основној школи. Школовање у продужној школи сматраћете као обавезно па ћете с` тога примењивати чл. 19 и 20 Закона о народ. школама. На крају овога поднећете ми тачан извештај о бројном стању ђака, о распореду часова, о подели предмета на наставнике. Радићете по наставном плану и програму који смо у прошлој школ. години усвојили

Бр 1857 Школски надзорник
19. октобра 1900. г. Јос. В. Стојановић
Јагодина

Бр 144
Примљено 25 – X – 1900

Прилог 39.

Школски надзорник
За срезове: белички, левачки и темнишки
Бр 1874
20 октобра 1900 г.

Јагодина.

Одбору школе бачинске

I Господин министар просвете и црквених послова својим актом од 16. ов. м. ПБр. 13155, одобрава свима учитељима који су чланови Срп. Пољоприв. Друштва, да могу 31. ов. м. доћи у Београд и присуствовати друштвеној слави и изложби. Сваки наставник који се буде овим одобрењем користио, дужан је одмах по повратку поднети потписатоме уверење, да је доиста члан Срп. Пољоприв. Друштва и уверење, да је доиста у Београду походио славу и изложбу.

II Господин министар актом својим од 18 ов. м. ПБр 13355 наређује да без његова одобрења више не набављате слике и иконе.

III Управитељ школе дужан је одсуство до 15 дана тражити молбом од школ. надзорника. Само у крајњој невољи када управитељ не може сачекати одобрење за одсуство до три дана, може молбу за одсуство предати председнику, да је он достави школ. надзорнику. Школ. надзорник ће строго казнити управитеља, кад нађе да разлози који су у молби наведени нису довољни за правдање учињеног изостанка.

Тако исто управитељ може бити кажњен, када сам даје одсуство наставнику до три дана, па се надзорник увери, да управитељ без довољно оправданих разлога даје одсуство наставницима. Потписати ће строго казнити, нарочито рад управитеља, који одобравају одсуство и напуштање дужности учитељици, која му је жена.

Управитељ ће овај акт саопштити свима наставницима школе.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 143

Примљено 25 – X – 1900 г.

Прилог 40.

Школски надзорник

За срезове

Белички, левачки и темнићски

Бр 1876

22. октобра 1900 год.

Јагодина.

Одбору школе бачинске

По чл. 94 тач. 4 зак. о нар. школама тај је одбор дужан да састави школске године буџет за 1901 годину и да га на одобрење пошаље до 15^{ог} новембра ове године. Тај буџет доставићете мени најдаље до означеног дана, јер ће одмах после петнаестог новембра бити сазвана седница окружног школског одбора ради решавања о буџетима школским. Тачно попуњен и од стране целога одбора потписан и печатом школским утврђен буџет послаћете мени у два једнолика примерка. Ако се приликом састављања буџета појави разногласица, онда ће ми управитељ на засебном табаку уз буџет доставити и одвојено мишљење. У буџету треба да буду тачно предвиђене све потребе школе.

За неизвршење ове наредбе до 15^{ог} новембра ове године биће кажњени председник одбора и управитељ школе.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 145

Примљено 28 – X – 1900

Прилог 41.

Школски надзорник
За срезове: белички, левачки и темнићки
Бр 1926
28 октобра 1900 г
Јагодина.

Школском одбору бачинском

Господин министар просвете и црквених послова актом својим од 20. ов. м. Бр 13.448 наредио је следеће: „Министарство просвете и црквених послова расписом својим од 15 Маја 1896 год. ПБр 9870, препоручило је, да се за књижнице средњих и основних школа може набављати часопис „Народно Здравље“ који уређује и издаје г. Др Јован Данић лекар у Београду. Како ме уредник извештава, одзив претплата од стране школа је врло мали. Како се у томе часопису често расправљају питања о школској хигијени, то би добро било, да се поменути часопис налази у свакој школској књижници. Препоручите свима школ. одборима у подручју, да овај часопис по могућству за своју школу набаве, како за ову годину, тако и у будуће.“

Достављајући преднаведено томе одбору препоручујем му, да одмах за своју књижницу набави часопис „Народно Здравље“ као врло користан по школу, како за ову годину тако и у будуће.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бр 179

Прилог 42.
Школски надзорник
За срезове: белички, левачки и темнићки
Бр 2042
11 Новем. 1900 г.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

На основу чл. 86 Зак. о нар. школама, позивам Вас, и наставнике поверене Вам школе да 26 ов. месеца будете у Јагодини у 8. час пре подне да присуствујете окружном школ. већу, које ће трајати три дана, и биће извршено у згради основне школе јагодинске. На том већу биће расправљана многа важнија школска питања.

Постарајте се, да до доласка на веће примите од школског благајника суму новца која Вам је потребна за исплату свих листова и књига, које сте од потписатог примили за књижницу и за ђаке о годишњем испиту. Потребно је да се исплате досадашњи рачуни. Они пак управитељи, који су исплатили књиге, а нису добили признанице, добиће их приликом доласка на веће. У исто време понесите и десет динара као овогод. улог школе за Српску Књижев. Задругу.

Ако рачунопологач поверене Вам школе још није послао рачуне за прошлу годину на преглед, нека то сада учини и то што пре. Саопштите рачунопологачу да ће искусити казну што није до сада послао рачуне потписатоме ради прегледа у окр. школском одбору.

Школски адзорник
Јос. В. Стојановић

Бачинска основна шкла
Бр 193
15 – XI – 1900
Наставницима овдашње школе на саопштење

Управник
Свет. М. Нешић
Саопштено данас 16 – XI – 1900 г. у Бачини.
Марко Бабић
Ст. Савић

Драгиња Савићка

Прилог 43.

Школски надзорник

За срезове: белички, левачки и темнићски

Бр 2068

15. Новембра 1900 г.

Управитељу школе бачинске

Истог дана када овај акт примите пошаљите ми извештај о томе: Колико сваки наставник поверене Вам школе има плате и да ли коме следује повишица у школској 1901 год. и од ког дана.

Ако има рачунопологача у повереној Вам школи који нису послали рачуне школске за раније године, наредите им, да рачуне до краја овог месеца доставе. Сви рачунопологачи који ису рачуне по ранијој наредби послали и предали, биће новчано кажњени

Школски надзорник

Јос. В. Стојановић

Бр 196

Примњено 20 – XI – 1900 г.

Прилог 44.

Бачинска основна школа

Бр 191

10 – XI – 1900 г.

Бачина.

Господину надзорнику народних школа

Под % и // шаљем Вам поднеске за Стевана Марковића сина Владимира Марковића, столара из Орашја и Живојина сина п. Милана Антића зем. из Бачине – ученике I разреда овд. Школе и молим Вас да их због слабог успеха и лошег владања, а на основу расписа Господина Министра просвете од 22 – X – 1884 г. ПБр 11.408 ослободите даљег школовања.

Управитељ
Светолик М. Нешић

Грб

Школски надзорник

среза

беличког, левачког и темнићског

Бр 2084

16 – XI – 1900 год.

Јагодина.

Испис

Управитељу школе бачинске

Препоручујем Вам да ми унапред шиљете предлоге за испис ђака због тога што су рђавог владања. То не сме бити разлог да се ђак из школе исписује. А нарочито Вам препоручујем да добро проучите све расписе о администрацији за испис ђака па да више не чините грешке у том погледу као што сте до сада чинили. Старајте се да се у повереној Вам школи што савесније примењује чл. 19 и 20 зак. о народним школама

Школски надзорник

Јос. В. Стојановић

Прилог 45.

*Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темнићског
Бр 1819
19 Новембра 1900 год.
Јагодина.*

Одбору школе бачинске

На основу чл. 21 и 86. Закона о Народним Школама одлучио сам, да Славко Матић ученик II раз. пом. Школе продужи школовање и даље.

Ово саопштите молиоцу и позовите га да дете уредно шаље у школу; иначе примените према њему чл. 19 и 20 истог Закона.

Такса је наплаћена

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Саопштено ми је
Милутин Тепић (?)
26 – XI – 1900

Бачинска основна школа
Бр 203
26 – XI – 1900 г.
Бачина

Прилог 46.

*Школски надзорник
За срезове: бачински, левачки и темнићски
Бр 2188
29. Новембра 1900 г.
Јагодина.*

Свима управитељима основних школа – бачинске

Свако школско веће састављено из наставника нар. школа, било окружно, среско па чак и појединих школа, сматра се као званична и службена радња просветних радника која још нити је свршена о нити пак изведена.

С тога Вам се овим путем саопштава, да је строго забрањен рад таквих већа предавати јавности пре него се добије дозвола од школског надзорника.

Сваки онај који би противно овоме поступио, биће строго кажњен, поред тога што ће још искусити законе последице Закона о штампи.

Саопштите ову наредбу свима наставницима у повереној Вам школи на потпис.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Бачинска основна школа
Бр 210
9 – XII – 1900

Наставницима ове школе на саопштење:

Управник
Свет. М. Нешић

Саопштено нам је дана 9 – XII – 1900
Бач

Драгиња Савићка

Учитељ. IV раз.
Марко П. Бабић
Ст. Савић
Уч. I раз.

Прилог 47.

Школски надзорник
Среза
Беличког, левачког и темнићског
Службено
8 – XII – 1900 год.
Јагодина.

Управитељу школе
Бачина

Школа та дугује и то:

1. За књиге раздавате ђацима о годишњем испиту30,40 дин
Ову суму новаца заштитите од школ. благајника и одмах амо пошаљите.
У исто време тражите и за Књижев. Задругу – 10 динара.

За
Школског надзорника
Секретар
(потпис нечитак)

Бачинска основна школа
Гр 214
13 – XII – 1900 г.
Бачина

Г. надзорнику народних школа

Тражени 30,40 дин. за послате нам књиге за поклањање ученицима о испиту послао сам
Вам 19 – VI – 1900 године.

Десет динара трежених за Књижевну Задругу послаћу Вам.

Известите ме шта коштају послате нам књиге: Доситеј Обрадовић, „Свети Сава“ и
„Школа за Виолину“ да Вам за исте пошаљем новац.

Управитељ
Свет. М. Нешић

Управитељу школе
Бачина

Ове књиге стају само седам динара. Пратите новац одмах.

За
Школског надзорника
Секретар
(потпис нечитак)

27/II 1900 г.
Јагодина

Прилог 48.

Школски надзорник
За срезове: белички, левачки и темнићски
Бр 2255
9 децембра 1900 г.
Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин министар просвете и цркв. послова доставио ми је ово наређење: „Приликом похађања школа у једном делу наше отаџбине уверио сам се, да неки наставници не обраћају довољну пажњу на чистоту. У многим школама под је нечист, зидови обијени, пећи не чишћене, врата прљава прозори неопрани. Готово нигде по школама нема пљуваоница, него се пљује по поду. У школ. дворишту не одржава се свуда потребна чистота, понегде по школском дворишту пасу и рију свиње, око бунараа читаве баре и каљуге.

Многи ученици долазе боси у школу. Одело на њима прљаво и исцепано, кошуља раздерана; лице и руке нечисти; коса неочешљана и неошишана; глава крастава и уопште деца имају изглед сирочића и мученика што свакако не служи на част школи, де деца треба да су светла и пријатна лица, ако се оће да покажу народу корисни резултати од школе.

Овако стање по школама доказује да поједини наставници не схватају правилно и потпуно своју дужност.

Школи није задатак да само преда деци извесну количину материјалног знања из појединих наука, него да их хармонијски развија у деце и тело и дух и срце. Васпитање је у Народним школама важније од образовања и то треба сваки наставник неизоставно да има на уму. Сем тога чистота тела и одела, чистота школ. просторија то је прва и права потреба за здравље ученика. Немар у тим пословима сатирае здравље децје убија углед српској школи.

Препоручујем Вам, да свима наставницима у свом окугу скренете најозбиљнију пажњу на одржавање чистоте како тела и одела у деце тако и школ. просторија и дворишта. Нарочито учитељицама препоручујем, да у погледу држања и понашања деце покажу према деци материнског старања. Школ. одборима наредите да за све собе и ходнике по којима се баве ученици набаве земљане пљуваонице које се пуне водом.

При прегледу школа уверите се, врши ли се ова наредба потпуно и савесно. Наставнике који и преко ове опомене буду немарни у том погледу казните без обзира и на какве изговоре, и увек водите при давању опште оцене највећи рачун о држању реда и чистоте у школи, као и исправности и уљудности деце. ■

Достављајући Вам овај распис господина министра, наређујем Вам, да исти одмах саопштите наставницима поверене Вам школе ради тачног управљања по њему.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Бачинска основна школа
Бр 218
19 декембар 1900 г.
Бачина

Наставницима ове школе
на саопштење и управљање

Управник
Свет. М. Нешић

Саопштено нам је 19 – XII – 1900 г
Бачина

Марко Бабић
Ст. Савић
Драгиња Савићка

Прилог 49.

Школски надзорник

За срезове: белички, левачки и темнићски

Бр 2256

10 децембра 1900 г.

Јагодина.

Управитељу школе бачинске

Господин Председник Министарског Савета изволео је упутити писмо господину министру просвете ове садржине:

„По највишој зповести изволите саопитити чиновницима подручне Вам струке да се личним или писменим молбама за аудијенцију код Њихових Величанстава Краља и Краљице обраћају увек Вама, за претходну оцену узрока који молбу изазивљу.

Свако противно поступање сматраће се као недозвољен корак и повреда званичног односа. ■

Достављајући Вам ову наредбу препоручујем Вам да исту одмах ставите на потпис свима наставницима поверене Вам школе ради тачног управљања.

Школски надзорник
Јос. В. стојановић

Бачинска основна школа

Бр 219

19 децембра 1900 г.

Бачина

Наставницима оvd. школе на сапштење

Управитељ
Свет. М. Нешић

С. Савић
Марко Бабић
Драгиња Савићка

Прилог 50.

Управитељу школе бачинске

Потписати има у I разреду 71 ђака. Па како му је немогуће са оволиким бројем ђака радити без опасности по здравље своје и својих ученика, то молим управитеља, да надлежним путем тражи поделу. Пошто у III разреду има 36 ђака, а у IV 34 ђака, то би најзгоднија подела била, да се III раз. додају 10 ђака I раз. а IV раз. 11 ђака. Или да се тражи подела I разреда на два одељења.

Молим управитеља, да овај мој акт заведе у деловодник, а не као раније. Овај се мој акт оснива на чл. 12 закона о нар. школама, као и на чл. 8ом правила о грађењу школа.

20 – XII – 1900 год Учитељ I раз.

Бачина школе бачинске

Бр 1 Ст Савић

Бр 221

Примљено 21 – XII – 1900 г.

Господину надзорнику народних школа

Шаљем Вам овај акт на увиђај и молим за потребне наредбе.

5 – I – 1901 г Управитељ

Бачина Светолик М. Нешић

Грб

Школски надзорни

среза

беличког, левачког и темничког

Бр 47

12 – I – 1901 год.

Јагодина.

Подела I р. у Бачини

Управитељу школе бачинске

Саопштите г Савићу наставнику I р. те школе, да по овој његовој молби нисам могао ништа предузимати нарочито у ово доба школске године; а још и са ових разлога, што г Савић није ово тражио онда кад сам ја први пут ту школу обишао – дакле у своје време; с обзиром још и на то, да је његова учионица врло велика као и на ту околност да он има само 66 уредних ђака у I разреду а не 71.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Саопштен ми је овај акт г. школ. Надзорника. Данас шеснаестог јануара т. год. 16 – I – 1901 г. Наст. I раз. Бачина Ст. Савић.

Прилог 51.

*Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 1237
6 новембра 1901 год.
Јагодина.*

Одбору школе бачинске

На основу чл. 21 и 86 зак. о народним школама, одобравам да се од данас школовања ослободи:

*Станоје Јовановић, ученик I разреда.
Такса за решење није наплаћена.*

*Надзорник
народних школа
Јос. В. Стојановић*

*Бачинска основна школа
Бр 131
12 – XI – 1901
Бачина*

Прилог 52.

*Школски надзорник
Бр 1495
16 декем. 1901 год.
Јагодина.*

Одбору школе бачинске

Госп. Министар просвете и црквених послова од 25 ов. месеца ПБр 14.647 доставио ми је следећи распис:

„ У картографској радионици Министарства војног разрађена је и објављена слика Кнеза Милоша Великог онако као што су раније израђени и ликови Његовог Велочанства Краља Александра I и поч. Краља Милана. Слика је укусно израђена а цена јој је два динара по комаду.

Ви ћете препоручити школским одборима да их по могућству такође набаве за своје школе.

Предње се саопштава одбору те школе да га изврши.

Надзорник
народ. школа
Јос. В. Стојановић

Прим. 27 – XII – 1901 г.
Бр 154

Саопштено одбору да слику
Милоша Великог набави за школу

Управник
Вељ. Ј. Мутавцић

Прилог 53.

*Школски надзорник
За срезове
Белички, левачки и темнишки
Бр 112
12 јануара 1902
Јагодина.*

Управитељу школе у Бачини

I

У вџзи расписа који Вам шаљем под данашњим бр. 12 јављам и ово:

- 1. Ако се расправљање питања о продужним школама сврши брже онда ће на већу друга тачка дневног реда бити расправљање питања из области школске дисциплине и наставе.*
- 2. Ко од учитељица и учитеља буде спречен и не дође на веће дужан је у року од три дана после већа поднети потписаноме своју реч о томе зашто није присуствовао већу.*
- 3. У буџет појединих школа за 1902 годину није унета награда наставницима за рад у прод. школи. За то, што је иста унета у окр. шк. буџ. у суми четири хиљаде динара. Ту је суму одобрио и Господин Министар.*

Сви управитељи продуж. Школа дужни су до 25 овог месеца послати потписаноме исцрпан извештај о продужној школи по овоме реду: 1) кога је дана у продуж. школи почет ове школске године; б) у које је дане поименце у месецима рађено у тој школи; в) колико има уписаних ученика-ица, колико уредних, колико оних који никако не долазе, а колико оних који веома неуредно походе школу; г) које предмете предајете и са колико часова месечно; д) који наставници раде у пр. школи и колико је дана сваки од њих радио у овој школској години; њ) у које дане ради та школа, да ли у четвртак по подне или целог дана, да ли само у празнике или у недељне и празничне дане. Имајте на уму да тај извештај мора бити тачан.

II

Господине Министар просвете својим актом од 25 децембра пр. г. ПБр 15553 наређује најстроже: „да један пут започет рад у метеоролошким стацијама руковође не прекидају рад већ да у случају премештаја сачекају оног који долази па да га у раду поуче и упуте у предату му стацију на руковање. Ако пак у ономе месту одакле се руковођа премешта има још који наставник онда стацију може њему предати. Руковођа чим сазна за премештај нека извести Директора Опсерваторије (нечитко) по наредби.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Прим 17 – I – 1902 г.
Бр 6

Наставницима ове школе

На саопштење и потпис с молбом да акт потпишу

Управитељ

Вељ. Ј. Мутавцићка

Саопштено нам је
Свет. М. Нешић
Љубица С. Поповићева
Даринка Мутавцић

Прилог 54.

*Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 181
25 јануара 1902 год.
Јагодина.*

Управитељу школе бачинске

*У вези Вашег писма од 19 ов. м. Бр. 9 достављам Вам буџет поверене Вам школе за 1902 годину, који је окружни школски одбор одобрио у суми од 3490 динара.
С повратком овога акта обавестите ме о пријему буџета.*

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Прилог 55.

*Школски надзорни
Среза
Беличког, левачког и темнићског
Бр 141 и 133
25 јануара 1902
Јагодина.*

Управитељу школе бачинске.

Господин Министар просвете и црквених послова актом својим од 17 ов. м. ПБр 580 јавља ми ово: „Г. Министар финансија писмом својим од 14. ов. м. ПБр 1444 известио ме је, да је усвојио моју представку од 7 овог месеца ПБр 16 и да је издао потребна наређења: да сви председници општинских судова издају од сада плату учитељима народних школа у самој општинској судници и да признанице ових приликом предаје пореза пореским службама обрачунавају и предају као готов новац.

Према овоме наставници народних школа од сада не морају ићи у вароши и пореским одељењима ради пријема плате и због тога дангубити и излагати се излишним трошковима.

Извештавате се о овоме ради знања и даљег управљања с тим да ово саопштите наставницима поверене Вам школе

II

Господин Министар просвете и црквених послова актом својим од 10 ов. м. ПБр 435 јавља ми ово: „На питање школских одбора, колико треба примењивати чл. 20 зак. о народним школама и како треба разумети распис Министарства просвете од 17 маја 1899 године ПБр 4323, налазим за потребно поменути распис допунити у толико, да се сви ђачки родитељи или старатељи, који своју децу неуредно шаљу у школу казне затвором место новчане казне, ако плаћају испод десет (10) динара непосредне порезе не рачунајући ту и порез на личност.

Извештавате се о овоме ради знања и управљања с тим да ово саопштите и одбору поверене Вам школе.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Бр 17

Наставницима основне школе
На саопштење и потпис с
молбом да по акту поступе.

Управитељ
Вељ Ј. Мутавцић

1 – II – 1902 г
Бачина
Саопштено нам је.

Свет. М Нешић
Даринка Мутавцићка
Љубица С Павловићева

Прилог 56.

Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 332
17 фебруар 1902 год.
Јагодина.

Одбору школе бачинске

По наредби Господина Министра просвете и црквених послова заступник благајне својим актом од 8. овог месеца ПБр 1523 препоручује ми овако: „да одмах све слике Њихових Величанстава раздате школама за које сте их требовали и да им препоручите да вам што пре пошаљу новац. █

На основу горе наведеног акта наредбе из Министарства наређујем да упутите лице које ће од потписатога у Јагодини примити споменуте слике и ради тога што пре пошаљите 52,60 динара за обе слике, које су с оквирима спаковане у једном сандуку.

Управитељу те школе наређујем, да ме по пријему ове поновљене наредбе извести и да се постара да се иста што пре изврши.

II

Препоручујем Вам да похитате с пошљком школских рачуна ако то још нисте учинили.
Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Прим. 15 – II – 1902 г.

Бр. 23.

Прилог 57.

Школски надзорник
За срезове
белички, левачки и темнићски
Бр 704
22 априла 1902 год.
Јагодина.

Одбору школе бачинске

Према поновљеној наредби из Министарства од 10 овог месеца ПБр 3571 поново и најстрожије наређујем да одмах и без одлагања пошаље лице које ће од потписатога примити у сандуку упаковане слике Њихових Величанстава Краља и Краљице за школу.

За неизвршавање ове наредбе биће лично одговоран председник са управитељом и благајником школе. Осталим школским одборима у подручју ми, који су примили слике на признаницу препоручујем да се потруде да дуг за примљене слике исплате у најкраћем року.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Прим 28 – IV – 1902 г.

Бр 39

Поступити по акту и набавити новац за слике
Њих. Величанстава.

Вељко Ј. Мутавџић

Прилог 58.

Управитељ школе бачинске

Бр 36

24 априла 1902 г.

Бачина.

Господину Надзорнику народних школа
За срезове белички, левачки и темнићски
Јагодина

У прилоту под о/о о//о о///о шаљу Вам се рачуни школе бачинске за 1899 (без докумената) за 1900 са документима и за 1901 г. са документима.

Рачуни за 1900 и 1901 г. састављени по парцијалном изводу а рачун за 1899 г. шаљу се без квита и извода већ само дневник касе који је оверен окружним школ. одбором а рачуни су оглашени за исправне.

Понизни
Управитељ осн. школе
Вељко Ј. Мутавџић

*Грб
Школски надзорник
среза
беличког, левачког и темничког
Бр 733
29 априла 1902 год.
Јагодина.*

Рачуни Бачина

Управитељу школе бачинске

Канцеларија шк. надзорника примила је овај акт без рачуна. Пошаљите одмах рачуне за 1901 год. Они треба да буду правилно склопљени и прегледани од стране шк. одбора и политичке општине по чл. 95 зак. о нар. школама. Рачуне за 1899 год. не шаљете већ само дневник касе.

Пошаљите све то у што краћем року.

*Школски надзорник
Јос. В. Стојановић*

Бр 36

Прилог 59.

Грб

Школски надзорник

среза

беличког, левачког и темничког

Бр 885,905

21 маја (1902) год.
Јагодина.

Одбору школе у Бачини.

„Господин Министар Председник доставио је г. Министру просвете писмом од 11 фебруара ове године МП Бр 43, да су Њихова Величанства Краљ и Краљица на молбу г. Петра Николића издавача слика у Загребу, одобрили те је Њихове слике израдио академски сликар г. Буковац.

Слике ове у позаћеним рамовима стају 60 динара комад, но ако би су у великој количини набавиле г. Николић дао би их за 25% јевтиније т. ј. комад по 45 динара, односно пар по 90 динара остављајући рок за исплату до 1. децембра 902 године. По предлогу г. Николића свако надлештво не би морало исплатити одмах слике, већ би министарство финансија узело на се да до горњег рока од свију надлештава прикупи дужну суму и исплати лиферата. – пошто су од свију до сад израђених слика, Њихових Величанстава ово најлепше и најбоље с тога г. Министар жели, да бар богастије школске општине набаве за своје школе по који пар ових слика поред набавке оних слика Његова Величанства Краља и Њенога Величанства Краљице, које је израдио дворски фотограф г. М. Јовановић и које су раније набављене и послате вам од стране овога министарства. С тога Вам се препоручује да до краја овога месеца доставите овом министарству требовања са тачним назначењем која их школска општина поручује и у коликом броју.

По наредби министра просвете и црквених послова благајник

Ник. М. Радојкић

Саопштавам Вам ову наредбу с препоруком да ме у означеном року известите о својој одлуци по овом предмету. Препоручујем Вам да у што краћем року исплатите 52,60 дин. за слике које сте већ примили.

По наредби Г. Министра поново Вам наређујем да школу одмах претплатите на све препоручене листове па и на лист „Народно Здравље“ који уређује и издаје Др Јован Данић у Београду. Нека ми управитељ у извршењу ове наредбе достави тачан извештај на крају шк. године.

Школски надзорник
Јос. В. Стојановић

Примљено 28 – V – 1902 г.

Бр. 47

Тражити новац за примљене слике

Управитељ
Вељ. Ј. Мутавцић

Прилог 60.

Школски надзорник

Бр 976

3. јуна 1902 г. Јагодина

Управитељу школе у Бачини

Господин Министар просвете и цркв. послова П Бр 5193 доставио ми је следеће:

1, Да наредите свима учитељима-цама у Вашем окургу кад свештеник јави и одреди дан уз велики пост да ће ради освећења водице доћи у школу да се тој наредби свештениковој одзивају и спреме све што је потребно ради освећења водице да где има више одељења изабраће се најпространија учионица, у којој ће се молити сви ђаци и по освећењу прилазиће редом да целивају крст је ли ово у Вашој школи ове године извршено јавите ми.

2, Начел. окр. моравског услед намножених гусеница а за њима њихов лептир бели глоговац обратио ми се молбом да наредим учитељима да закажу ђацима да убијају ове беле лептире јер ако се ово не изврши балаговремено, идуће године предстоји велика штета воћарству.

3, Г. Министар просвете ПБр. 5085 одобрио је да се књига „Слика из животињског царства“ може поклањати ђацима о испитима, а књигу „Весела младеж“ само за књижнице. Предње наређење доставља Вам се да га најтачније извршите.

Школски надзорник
Јос. В. Стојанивић

Прим 8 – VI – 1902 г.
Бр. 48

Саопштено нам је:

Љубица С. Поповићева
Даринка Мутавцићка
Свет. М. Нешић